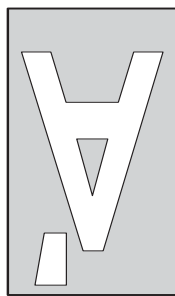

OSTAFORDULT

VAL

Tisztelt Szerkesztőség...

Szeretettel és tisztelettel ajánlom e verseket az Önök és minden költészetre, emberre

Címlapon:
Nyári Gyula felvétele

a Magyarországi Cigányokért
Közalapítvány támogatásával.

Kiadja: az „Oktatási
és Továbbképzési
Központ” Alapítvány
5000 Szolnok, Aranka utca 3.
Telefon/Fax:
06-56/513-952, 513-953,
513-954

Levelezési cím:
SZOLNOK Pf.: 77 5001
e-mail: lungodrm@axelero.hu
Főszerkesztő: Paksi Éva
Főmunkatárs: Farkas Kálmán

Tervezőszerkesztő:
Gudmon Andrásné
Munkatársak:
Hegedűs Sándor,
Józsa Zoltán, Lukács Ilona,
Nyári Gyula, Szécsi Magda

Rácz Lajos

Szerkesztőségi titkár:
Pálfi Elvira
Felelős kiadó: Farkas Flórián

Nyomdai munkák:
KARCAGI NYOMDA KFT.
Felelős vezető:
Tankó Csaba
ügyvezető igazgató
ISSN 1216-982X

A nem kért kéziratokat nem
őrizzük meg és nem küldjük
vissza.
Szerkesztőségünk a mienktől
eltérő véleményt is közli.
A leveleket esetenként rövidítve,
szerkesztett formában adjuk
közre.

szerető olvasó figyelmébe. Kérem, támogassák e fiatalember bemutatkozását, és segítsék őt céljaiban, hogy rátalálhasson arra az útra, amiről azt gondolja, kötelessége rajta járni.

Szegedi Tamás jellemzés

Ifjú titán, akinek próbálkozásait feltétlenül támogatni kell. Találkozásom e fiatalemberrel rendhagyó körülmények között történt. Nemzeti ünnepre készültünk, s ő jelentkezett, szívesen mond verset. Miután felolvasta a nekiszánt költeményt, formi kezdett körülléte a levegő, és az én gondolataim szárnyra keltek. Igen... Ez az a hang, amelyre szükségük van a hasonló korú, és azonos helyzetű ifjaknak, hogy világossá váljon számukra, a világ attól fog változni, hogy ők merik változtatni. Ezért pedig először is tanulni kell! Helyt kell állni, a mindennapokban példát mutatni, cáfolni a kritikusok érveit, s úgy felnőni, hogy jelenlétük tényező legyen, amely alakít, formál, amitől az élet szebb lesz.

Erről győzött meg Tamás viselkedése, visszahúzódo, mégis határozott jelleme, a vershez való viszonya. Az általa tolmácsolt költemény életszerű érzéseket emelt gyakorlati világunkba, az általa írt versek pedig filozofikus gondolkodására, erős érzelmi beállítottságára, szeretetigényére mutattak. Szigorú kritikával keresi a cselekedeteit motiváló okot, s bár felmen-

tést ad önmagának, mégis úgy gondolom, magában hordozza a változtatás igényét, hiszen a felismert negatív formák felfedése lépcső lehet a jobb felé. Számomra mindig döbbenet beletekinteni az emberi lélekbe. Tamás segít azt megérteni.

„Hogy megszülessek egy angyal énekénél...”

Curriculum vitae Szegedi Tamás

Putnokon született 1986. december 16-án. Négy testvére között övé a második hely. Édesapja rokkantnyugdíjas, édesanyja testvéreit neveli. Gyermekéveit Putnokon töltötte. Jelenleg a kazincbarcikai Irinyi János Szakközépiskola 11. osztályos diákja, kollégista, s a művészetek közül az irodalom művelését végzi. A tanulás mellett rendszeresen részt vesz szavalóversenyeken, kulturális műsorokban, s a város diákönkormányzatának munkájában. Verseket évek óta irogat, amelyeket ez idáig nem gyűjtött össze, próbálgatások voltak. Jelenleg a költeményekben megjelenik a kamasz fiatalember mindennapjait bearanyozó érzés a szerelem, a másik elfogadása, s maga elfogadtatása. Megjelenik az örök emberi érzés, életünket mozgató kérdések: mi van a világban túl, s milyen érzések motiválják cselekedeteinket? A családja életében beállt változások miatt jelenleg Miskolcon lakik testvéreivel, édesanyjával.

Életéről így vall:

„Egy hideg téli napon láttam meg először a világot. Mikor szüleim hazavittek az ózdi kórházból, egy szerető, meleg családi otthon várt a bátyámmal együtt. Ahogy növekedtem, éreztem, hogy kell nekem is egy kis tesó, amit meg is adott nekem az ég. Aztán már nagyobbacska voltam, 12 éves, amikor egy új tag érkezett a családukba, ő volt az öcsém.”...

A versekről:

„... úgy éreztem, minden vers nekem szól, aztán rájöttem arra, hogy képes vagyok azonosulni a vers írójával (...) eleinte féltem kimutatni mindent, amit egy-egy vers ad nekem, azután erőt vett rajtam egy érzés: írnom kell (...) nekem ez már kötelességem, és nem tudom nem megmutatni verseimet a világnak!”

Szegedi Tamás Angyal születik

**Ma mindenkinek ünnepelni kell,
Ma mindenki szeret valakit,
Ma mindenkire egy angyal jön el,
S eléneklí szép dalait.**

**Többet ér e dala
A világ minden kincsénél,
Az életemet adnám,
hogy halljam,
Hogy megszülessek
egy angyal énekénél.**

**Hozzám is eljött egy angyal,
Fehér szárnyán ringatott,
Elbűvölt a dallal,
S homlokomra csókot adott.**

Pál-Kutas Dénesné
magyartanár
Irinyi János
Szakközépiskola, Kazincbarcika

Mérgező rasszizmus

Megdöbbsentő, lehangoló, elkésérítő. Tudjuk, hogy a magyar társadalomban minimális a tolerancia a romákkal szemben. Ám hogy ekkora legyen a rasszizmus, mint amennyiről számot ad az „Előítéletes történészhallgatók” címmel megjelent hírösszefoglaló a Népszabadság február 16-i számában, arra gondolni sem mertem volna.

Nem találok jelzőket. A tényekkel mégis szembe kell nézni, sőt, számolni kell. Csak az a gond, hogy még a tudós és a politika köreiből is csak a tény megállapításáig jutnak el. Ténylegesen alig történik valami a rasszizmus megfékezésére, visszaszorítására.

A **Vásárhelyi Mária** szociológus által közzé tett statisztika részletesen és pontosan kimutatja, hogy mennyi a nyílt, a kvázi, a féloldalas rasszista 5 egyetemünkön a leendő történelem tanárok körében. Drámai!

A tudós szociológus összeveti az arányokat a hallgatók és a társadalom között s megállapítja: a leendő történelem tanárok között nagyobb az intolerancia, mint általában a társadalomban. Csupán egyetlen számsort emelek ki, amely azt is bizonyítja, arányaiban mennyi rasszista felfogású tanár tanítja majd az iskolába kerülő nemzedéket. Az Eötvös Lóránd Tudományegyetemen nyílt rasszistának vallotta magát 10 százalék, a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen 20 százalék. Nem sorolom a többi, azokon is hasonló az arány.

Ami különösen elszomorító, hogy történelem tanárjelöltekről van szó, akik a hallgatók tudatformálásának legfontosabb letéteményesei, s talán a legnagyobb hatással vannak, lesznek hallgatóikra. S ha ez így van, akkor nem várható el, hogy a jövő társadalma toleránsabb lesz a romákkal szemben.

A cigánysággal kapcsolatos felmérést 15 kérdésre adott válasz alapján végezték. Az eredmények szerint drámai az egyetemisták cigányellenes beállítódása. A megkérdezettek kétharmada vallja: „a cigányok többsége nem rendes ember”, minden második diák úgy véli, hogy „a romák semmit sem tesznek beilleszkedésükért”. Hasonló arányban gondolják úgy, hogy

„a cigányság számának növekedése veszélyt jelent a többségi társadalomra”. Ilyen arányban vélekednek úgy, hogy „a cigányság körében a bűnözés genetikai adottság”, sokan pálcát törnek a romák szegregációjára mellett.

Jelentős mértékben ilyen rasszista felfogású leendő tanárookra van bízva, milyen nemzedék kerül az Európai Unióba, ahol az egyik legdöntőbb elv az emberi, polgári jogok tiszteletben tartása, a másság elismerése és elfogadása, az esélyegyenlőség elvének biztosítása, a rasszizmus és zsidóellenesség leküzdése.

Ordas eszmék uralják az egyetemeken tanuló hallgatók jelentős részét. S ez csak akkor szűnhet meg, szorul vissza, ha megválogatják kik alkalmasak erre az embert formáló, nemes eszméket, igaz történelmet tanító pályára. Vallom: a rasszista nézeteknek még mindig azért van jelentős hatásuk, mert a hallgatók túlnyomó többségének fogalma sincs a romák történetéről, kultúrájáról, művészetéről, gazdag mese és mondavilágának gyöngyszemeiről, zenéjéről. Csak felületesen, giccsekből tájékozódottak a cigányokról.

Amíg oktatási intézményeinkben nem lesz kötelező a romák hamisítatlan, igaz, objektív, tudományos történeteinek, művészeinek, kultúrájának tantárgyként való oktatása, addig az egyetemeken tanuló leendő történelem tanároknak csak felszínes képe lesz a cigányságról, s nem a realitások alapján ítélik meg őket. Nehéz lesz elfogadható cigányság képet a társadalom elé tárni addig, amíg a cigányság lepusztultságának állapotán túl nem jut, amíg a társadalom periferiáján tengődik. A tettek helyett ma is csak ígérek vannak.

Nem elég a tényeket csak megállapítani, szégyenérzetet is ki kellene váltania. Amíg nem szégyelljük valamennyien, hogy ez megalázó ránk és a magyar társadalomra is, s nem próbálunk ellene tenni, addig a rasszizmus szedi áldozatait, s mérgezi az emberi tudatot nemzedékről nemzedékre.

A hónap hírei • A hónap hírei

Fotó: Nyári Gyula

❖ Neves magyarországi cigány művészek alkotásait is bemutatták azon az ausztriai kiállítás-sorozaton, melynek célja a magyar kultúra jellegzetességeinek és a hazánkban élő nemzeti és etnikai kisebbségek kultúrájának megismertetése az Európai Unió német nyelvű szövetségi államaiban. A vándorkiállítás az Esélyegyenlőségi Kormányhivatal támogatásával, a Vívát Európa Egyesület szervezésében valósult meg. A programsorozatot **Lévai Katalin** esélyegyenlőségi miniszter nyitotta meg. A február 15-ig tartott alsó-ausztriai kiállítás keretében **Szentandrassy István** festményeit, **Kakas József** képzőművész vesszőből fonott alkotásait és **Nyári Gyula** fotóművész cigány életképeit tekinthették meg az érdeklődők. Felvételünkön a tatabányai Fürge Lábak táncegyüttes látható, akiknek műsorával kezdődött a programsorozat.

ROMA NAPOK A RÓMAI MAGYAR AKADEMIÁN

❖ Roma napok rendezvény-sorozata nyílt januárban a római magyar akadémián. Koncerten, könyv és filmbe-mutatón, továbbá képző-művészeti kiállításon ismerkedhettek az olasz főváros-ban lakók a magyarországi romák életével. A rendezvény-sorozat **Teleki László** roma ügyekért felelős politikai államtitkár sajtóértekezletével nyílt meg. A roma naiv festők kiállítását **Schneider Márta**, a NKÖM nemzetközi ügyekért felelős államtitkára nyitotta meg. A kiállítási anyagot a „ROMART” Alapítvány állította össze.

BÍRÁLÓ JELENTÉS

❖ Belgiumot, Bulgáriát, Norvégia-t, Svájcot és Szlovákiát bíráló jelentést fogadott el az

Európa Tanács rasszizmus és intolarenaciaellenes bizottsága. Belgium azért kapott szemrehányást, mert a politikai pártok vetélkedésében a rasszista propaganda is helyt kap, továbbá Brüsszel hátrányos megkülönböztetést alkalmaz a külföldiek foglalkoztatásában. Bulgáriát a romák diszkriminációja miatt bírálják. Norvégiát a külföldiekkel szembeni rasszista megjegyzések miatt, Szlovákiát pedig a romák hátrányos megkülönböztetése miatt, valamint sürgették a cigánynők sterilizálásával kapcsolatos hírek tisztázását. Svájc a kisebbségekkel, különösen a fekete-afrikai bevándorlókkal kapcsolatos rendőri atrocitások miatt kapott bírálatot az ET-től.

ISKOLA DOLGOZÓKNAK

❖ A jászárokszállási cigány kisebbségi önkormányzat és a

város önkormányzata közös programként tervezi a dolgozók iskolája indítását. Ez lehetőséget teremt a felnőttek számára, hogy befejezzék általános iskolai tanulmányaikat és megszerezzék a nyolc osztály elvégzését igazoló bizonyítványukat. A településen tervezik a szakmunkásképzés elindítását is, hasonlóan felnőttek számára. A programot támogatja a megyei munkaügyi központ jászberényi kirendeltsége is.

KIVONULT A CSZOSZ AZ OCÓ ELNÖKSÉGI ÜLÉSÉRŐL

❖ Közel egy órás vita után a Cigány Szervezetek Országos Szövetsége kivonult az OCÓ legutóbbi elnökségi üléséről, mert a testület 10-8 arányban elvetette azt a képviselői indítványt, hogy

napirend előtt beszéljék át és egyeztessék a Magyarországi Cigányszervezetek Fórumával (MCF) azokat a „működési problémákat”, amelyek a két frakció közötti együttműködési megállapodás felbontásához vezettek.

CIGÁNY MŰVÉSZETI NAPOK HAJDÚBÖSZÖRMÉNYBEN

❖ A Magyar Kultúra Napja előestéjén a városi könyvtár olvasótermében telt ház előtt kezdődött meg az Első Bőszörményi Roma Művészeti Napok rendezvény-sorozata. A szervező Hajdúböszörményi Cigányok Közéleti Egyesülete hagyományteremtő szándékkal indította útjára a kezdeményezést. A rendezvényen **Choli Daróczy József** a cigányság kultúrájának múltjáról, jelenéről és jövőjéről tartott előadást.

ROMA IDŐSEK KLUBJA

❖ Január 30-án adták át Bányaterenyén a Roma Idősek Klubját. Az intézményt a helyi Cigány Kisebbségi Önkormányzat hozta létre az IOM, a Mediátor Alapítvány, az Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium, az OM-Phare, a Romaügyi Hivatal, valamint Bányaterenye Város Önkormányzata támogatásával. A napközbeni szociális ellátást igénybevevők hétköznapokon reggel 8–16.30-ig vehetik igénybe az intézményt, amelynek szolgáltatásait, így az étkezést, orvosi ellátást, stb. is teljesen ingyenesen biztosítja a fenntartó.

MAGYARORSZÁGI CIGÁNYMŰVÉSZEK AMERIKÁBAN

❖ Február 8-án elutazott az Egyesült Államokba a Magyar Kálmán menedzser szervezésében 37 helyen fellépő roma és nem roma művészeket felvonultató Tánc- és zenecsoporthoz. A turnéhoz az amerikai szervezők egy

(angol nyelvű) internetes oldalt is készítettek, melyen sokrétű és színes információkkal állnak az érdeklődők rendelkezésére. Az oldal elérhetősége:
www.gypsyspirit.org.

KÖZÖSSÉGI HÁZ GYŐRBEN IS

❖ 13 évi várakozás és munka után 2004. márciusában megnyitja kapuit Győrben a Roma Közösségi Ház, a Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala által rendelkezésre bocsátott 358 négyzetméteres felújított épületben. A Házon belül kap helyet a Roma Kisebbségi Önkormányzat és a Győr-Moson-Sopron Megyei Cigányok Érdekvédelmi Szövetsége is.

SZÁMÍTÓGÉPPEL GAZDAGODOTT A ROMA IRODA BONYHÁDON

❖ A bonyhádi Cigány Kisebbségi Önkormányzat 2003. nyarán pályázott nyújtott be az Informatikai és Hírközlési Minisztériumhoz, melynek köszönhetően irodájuk egy Pentium 4-es számítógéppel, monitorral és nyomtatóval gazdagodott, önrész nélkül. Februárra újabb pályázatot adtak be a bővítésre, még egy számítógépet, internethozzáférést és fénymásológépet igényeltek. Ez a projekt magába foglalja, a munkatársak és képviselők számára a számítógépes képzést is.

„ROMA NŐK” EGYLETE

❖ A Tamási Város Fejlődéséért Alapítvány és a Tamási Város Cigány Kisebbségi Önkormányzata célul tűzte ki, hogy megalapítják a Tamásiban élő roma lányok és asszonyok részvételével a „Roma Nők” Egyletét. Fő céljuk az alapvető problémák kezelése, a családi, valamint az iskolai nevelés kontaktusának kiépítése, szemléletváltás, felzárkóztató program, mely

más életvitelt biztosít a jövőkép kialakításához.

FÉSZEKRAKÓ ROMÁK A FÉSZEKBEN

❖ 2004. február 16-20 között „Fészekrakó romák a Fészekben” címmel negyedik alkalommal rendez a Fészek Művészklub kulturális seregszemlét. Az ötnapos rendezvény során 10 programra kerül sor a művészet különböző műfajaiiban. A rendezvény célja a roma kultúra professzionális értékeinek és legtehetségesebb művészeinek felvonultatása a legkülönbözőbb művészeti ágakban: kiállítás, színművészet, irodalom, filmvetítés, klasszikus-, folklór-, jazz-, koncertcigányzenekari hangverseny.

ELKÖLTÖZÖTT

❖ A Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal 2004. február 2-án új székházba költözött. Új címük: 1085 Budapest, Baross u. 22-26. A Hivatal közvetlen telefonszámai és E-mail címe nem változott. Amennyiben a Hivatal munkatársait nem sikerül elérni, úgy hívják a 06/30-212-13-22-es titkársági mobil telefonszámot, ahol postai, elektronikus és telefonelérhetőségeikről szívesen adnak tájékoztatást.

BOTRÁNYOS OCÖ KÖZGYŰLÉS ÓZDON

❖ Február 13-án több órási késéssel vette kezdetét az OCÖ Ózdra kihelyezett közgyűlése. Az OCÖ 28 képviselője írta alá a jelenléti ívet, így határozatképesen kezdhették a közgyűlést. A CSZOSZ frakciója megjelent ugyan az ülésen, de a jelenléti ívet nem írták alá. A Romaweb információja szerint bizalmatlansági indítványt kívántak beterjeszteni Kolompár Orbán ellen, de nem volt megfelelő szavazati támogatottság, így elvetették a kezdeményezést. Miután az ebédszünet alatt több képviselő

elhagyta a közgyűlés színhelyét az határozatképtelenné vált és tanácskozássá minősítették át. A közgyűlés éjjel 11 órakor folytatódott, miután egy eltávozott képviselő visszatért és 27 fővel újra határozatképesé vált a testület. A hajnalig tartó közgyűlésen 27 igen szavazattal elfogadták a testület 2004. évi költségvetését, megtárgyalták a kialakítandó megyei irodák finanszírozási költségeit, határozatot hoztak a Roma Népfőiskola alapításáról és létrejött egy háromfős bizottság a roma holokaustzt kárpótlással kapcsolatban.

MARHAVAGON VISZI EURÓPÁBA A ROMÁKAT

❖ címmel a Magyar Hírlap számolt be arról, hogy a kiskunmajsai marispusztai nyomornegyedben csaknem 50 család tengődik emberhez nem méltó körülmények között. Hat család még az ottani életszínvonalhoz mérten is szegény. Kolompár Orbán a város és az országos cigány önkormányzat elnöke 10 évvel ezelőtt vitette oda a vagonokat. A családok azelőtt földbevált barlangokban, putrikban éltek, most hat család él a marhavagonokban. A másfél centis deszkából készített 13-14 négyzetméteres vagonokban éjjel ruhástól alszanak. A telepen egyetlen közkút van. „Több mint 10 éve élünk itt, de az égvilágon semmi nem történik. Azt halljuk állandóan, hogy indulunk az unióba, meg Európába. Marhaszállító vagonokkal?” – kérde egy ott lakó. Kolompár Orbán a Hír tévében egy kérdésre kifejtette, hogy a Kiskunmajsán élő romák szerinte lakókonténerekben, nem pedig marhavagonokban laknak, de véleménye szerint ennél súlyosabb problémákat kell megoldani. A város polgármestere arra a kormányzati gettószanáló programra vár, amelyet egy kormányrendelet szerint már hét éve el kellett volna indítani.

KILÉPETT A CSZOSZ-BÓL KÖVESI VILMOS

❖ Kövesi Vilmos, a Cigány Szervezetek Országos Szövetségének elnök-helyettese minden tisztségétől megvált a szervezeten belül. Kövesi az OCÖ megalakulása óta a szervezet frakcióvezetői tisztségét is ellátta. Kilépését Dógi János, a CSZOSZ elnöke elfogadta.

ROMA HOLOCAUST EMLEKMŰ

❖ Civil segítséget vár a Roma Holocaust Emlékmű Előkészítő Bizottsága – jelentette ki a Roma Polgárjogi Alapítvány elnöke. A már két éve létrehozott bizottság tagjai abban reménykednek, hogy a holocaust emlékmű legkésőbb decemberre állni fog a ferencvárosi Nehru parkban.

ROMAÜGYI MINISZTERI BIZTOS A KULTURÁLIS TÁRCÁNÁL

❖ Kállai Katalint bízta meg a kulturális tárca a roma koordinációs feladatokkal. Az új miniszteri biztos feladata, hogy kapcsolatot tartson a roma érdekképviselőkkel, önkormányzatokkal és kormányzati szervekkel. A tárca képviselőjében részt vesz minden, a romákat érintő kormányzati döntés előkészítésében is. Kállai Katalin több diplomás, humánpolitikus, politológus Phd hallgató. Mohácsi Viktória után ő a második miniszteri biztos. Kinevezése előtt a NEKH főtanácsosa volt.

FELSZÁMOLÁS HITELBŐL

❖ Az Esélyegyenlőségi Kormányhivatal pályázatot nyújt be az Európa Tanács fejlesztési bankjához. Az intézmény 10,5 milliárd hitelt kér a romatelepek felszámolásához.

A Népszabadság,
a Népszava, a Magyar Nemzet,
az Új Néplap és a Romaweb
cikkjei alapján összeállította:
Paksi Éva

A hónap hírei • A hónap hírei

Kérvénymustra

Az Osztrák Megbékélési Alapítványhoz benyújtott és még feldolgozatlan holokauszt-kárpótlási igényeket a visszaélések gyanúja miatt megerősítés céljából visszaküldik a kérelmezőknek – nyilatkozta **Fónagy János** (Fidesz), az alapítvány kuratóriumának tagja.

Hat megyében nyomoz a rendőrség a kárpótlással kapcsolatos problémák miatt. **Farkas Flórián** (Fidesz), a Lungo Drom elnöke levélben arra kérte a miniszterelnököt, hogy mielőbb tájékozzódjon hivatalosan is az ügyben, és tegyen lépéseket, hogy a családok áldozatává vált jogosultak is hozzájuthassanak az őket megillető pénzhez.

A csaknem kétmillió forintos kárpótlási pénz töredékeért, 50–100 ezer forintért gyűjtötték be olyan, zömmel idős romák adatait és aláírását, akik életkoruknál fogva jogosultak lehettek az osztrák holokauszt-kárpótlásra. Ország-szerte hat megyében folyik hasonló ügyben nyomozás csalás, illetve sikkasztás gyanújával. Tápiószecsőn például legalább 15 ember személyes adatait és aláírását szerezte meg egy roma férfi még tavaly ősszel. A romáknak az igénylőlapot nem kellett kitölteniük. **G. Kálmán** azt állította: az osztrák törvény hivatalos

magyar végrehajtója, a Magyarországi Zsidó Örökség Közalapítvány (Mazsók) megbízásából toborozza a jelentkezőket. A Mazsók illetékese határozottan cáfolta, hogy bárkinek – pártnak, szervezetnek vagy személynek – ilyen felkérést adtak volna, mint mondta, minden igénylővel kizárólag személyesen tartják a kapcsolatot. G. Kálmánt nem ismerik, a férfi visszaélt a szervezet nevével. Mint kiderült, a tápiószecsői eset nem elszigetelt példa, a Lungo Drom már nyár vége óta kapott olyan jelzéseket az egész ország területéről, hogy szervezett bűnbandák

– esetenként ügyvédek és cigányszervezetek közreműködésével – az idős, kiszolgáltatott romák adataival visszaélnék, kiforgatják őket járandóságukból. Több száz millió forintról lehet szó. A RomNet tavaly október 3-án tudósított arról, hogy Piliscsabán, Apcon, Valkón, Abonyban is megjelentek csalók. A Roma Sajtóközpont információi szerint két ismeretlen csaló kereste fel a környéken élő öregeket. Személyi igazolványukból minden személyes adatot kimásoltak – mondta el a Heves megyei apci kisebbségi önkormányzat képviselője a Roma Sajtóközpont-

nak. Később összeszedték az idős romákat, és egy gyöngyösi ügyvédi irodába vitték őket, ahol több okiratot is aláíratnak velük. A településen élő egyik kárvalott – neve elhallgatását kérve – elmondta, hogy jelentős többségük írástudatlan, ezért nem tudják, hogy valójában mit is írtak alá. Értesüléseink szerint a két csaló arra utasította az idős embereket, hogy amint értesítést kapnak a kárpótlási alaptól, a levelet felbontatlanul adják át nekik. A megbékélési alap kárpótlásával visszaélni szándékozók azonban eddig senki nem merte feljelenteni, a hazai igényeket

feldolgozó Magyarországi Zsidó Örökség Közalapítvány pedig nem kíván foglalkozni az üggyel – olvasható a Roma Sajtóközpont tudósításában. Miután a Lungo Drom elnöksége tudomást szerzett arról, hogy a visszaéléseknek számos véten áldozata van – akik a határidő eltelte miatt ma már nem érvényesíthetnék igényüket –, **Farkas Flóriánt** megbízta azzal, hogy országgyűlési képviselőként kezdeményezze vizsgálóbizottság felállítását, mivel a romaholokaust-kárpótlással kapcsolatos ügyek az utóbbi években teljesen átláthatatlan szövevényyé váltak. A bizottság tavaly decemberben meg is alakult. – Megengedhetetlennek érezzük, hogy a nácizmus áldozatává vált hazai cigányságot bűnözői körök még a jóvátétel lehetőségétől is megfosszák – írja Farkas Flórián **Medgyessy Péternek** elküldött levelében, amelyben kéri a miniszterelnököt és a kormányt, hogy tegyen meg minden lehetséges diplomáciai lépést, hogy azok a személyek, akik bűnöző csoportok áldozatává váltak, a határidő letelte ellenére beadhassák kérelmüket, és hozzájuthassanak az őket megillető jóvátételhez. **Fónagy János**, az Osztrák Megbékélési Alapítvány kuratóriumának tagja lapunknak úgy nyilatkozott: amennyiben a rendőrségi nyomozások során bizonyosodik, hogy valóban léteznek olyan személyek, akik önhibájukon kívül estek el az őket megillető jóvátételtől, mindenképpen kezdeményezi az osztrák alapítványnál, hogy találjanak megoldást a helyzet méltányos rendezésére. Fónagy János szerint azonban nem valószínű, hogy tömegekről lehetne beszélni, hiszen – bár biztos adatok nincsenek – a jogosult roma túlélők

száma sajnos már csak néhány százra becsülhető. Az osztrák alapítvány egyébként – tette hozzá – 2003 végéig közel 3800 személynek folyósított kárpótlást Magyarországon, több mint hárommilliárd forint értékben. A kárpótoltak között több száz roma volt. Fónagy János hangsúlyozta azt is: megítélése szerint a Mazsökök minden tekintetben jogszerűen, kifogástalanul járt el a kárpótlás folyamata során. A Mazsökök nem nyomozó hatóság, mindössze a „postaláda” szerepét tölti be, azaz átveszi és továbbítja a kérvényeket, és ezt kifogástalanul végezte. Mindazonáltal jelezték azt is, hogy bizonyos gondok tapasztalhatók, és az esetleges visszaélésekről Fónagy János tájékoztatta is a kuratóriumot. Az adományozó úgy ítélte meg, hogy ha néhány jogosulatlan is kap kárpótlást, nem tragédia. Az osztrákok – Európában példaértékű módon – szembenéztek múltjukkal, és anyagi áldozatot nem kímélve vállalták, hogy amennyire lehet, jóváteszik az egykori bűnöket. Érthető módon azt szerették volna, ha a folyamat semmilyen tekintetben nem sárosódik be, nem vetül rá árnyék – szögezte le Fónagy János. A visszaélés gyanújára okot adó esetek, botrányok tavaly nyáron megszorodtak, és rendőrségi feljelentések is születtek. A Mazsökök jelezte azt is, hogy olyan igénylések futnak be, amelyek mintha „egy kaptafára készültek” volna. Az osztrák alapítvány a visszaélésgyanús esetek miatt úgy döntött: a még feldolgozásra váró kérvényeket, amelyek száma több ezerre rúg, visszaküldi az igénylőknek, hogy még egyszer ellenőrizték, és a kijelölt cigány önkormányzatoknál erősítsék meg őket. A szervezet ettől azt reméli, hogy akinek vaj van a fején, nem próbálkozik

Fidesz-Magyar Polgári Szövetség
Képviselőcsoportja
Farkas Flórián
frakcióvezető-helyettes
Lungo Drom Tagozat

Dr. Medgyessy Péter Úrnak
Miniszterelnök

Budapest

Tisztelt Miniszterelnök Úr!

Bizonyára Ön is értesül arról a visszaélés-sorozatról, amely miatt hat megyében nyomoz a rendőrség az Osztrák Megbékélési Alap által folyósított roma holocaust kárpótlással kapcsolatos ügyekben.

Amikor a Lungo Drom elnöksége helyi szervezetei útján tudomást szerzett arról, hogy a visszaéléseknek számos véten áldozata van – akik a határidő eltelte miatt ma már nem érvényesíthetnék igényüket –, az elnökség megbízott azzal, hogy országgyűlési képviselőként kezdeményezzem vizsgáló bizottság megalakítását. Ezt meg is tettem, így 2003. decemberében, még a téli parlamenti szünet előtt döntött is az Országgyűlés e bizottság megalakításáról. Remélem, hogy a grémium működése hozzájárulhat a visszaélések felderítéséhez és a jogosultak kárpótlási igényének teljesítéséhez.

Nyomoz tehát a rendőrség, vizsgálódni fog a kijelölt bizottság, remény van arra, hogy a felelősök kilétére fény derül és felelősségük szerint szankciót is lehet velük szemben alkalmazni.

A probléma azonban ennél súlyosabb, hiszen a visszaélések véten áldozatai a jelen feltételek mellett elvesztették kárpótlási esélyüket. Az osztrák törvény szerint ugyanis, akinek kérelme 2003. december 30-ig nem érkezett be a Magyarországi Zsidó Örökség Közalapítvány (MAZSÖK) irodájába, az elveszti jogosultságát.

Megengedhetetlennek érezzük, hogy a nácizmus áldozatává vált hazai cigányságot bűnözői körök még a jóvátétel lehetőségétől is megfosszák. Ezért tisztelettel kérem Miniszterelnök Urat és a Kormányt, hogy hivatalosan tájékozzódjon az ügyben. Tegyen meg minden lehetséges diplomáciai lépést a határidő részleges módosítása érdekében. Segítsenek tehát abban, hogy azok a személyek, akik bűnöző csoportok áldozatává váltak, a határidő letelte ellenére beadhassák kérelmüket, és hozzájuthassanak az őket megillető jóvátételhez.

A károsultak nevében is köszönöm szíves segítségét!

Budapest, 2004. február 5.

Tisztelettel: Farkas Flórián

Előítéletesek a magyarországi bírák?

Felmérést készített a Magyar Helsinki Bizottság

A felnőtt romavádoltok a magyaroknál a lopás vétségéért nagyobb számban kapnak szabadságvesztést, a roma származás meghatározó szerepet játszik az előállításoknál, még inkább az igazoltatásoknál – többek között ez derül ki a Magyar Helsinki Bizottságnak a büntetőeljárásokat etnikai szempontból vizsgáló Cigány terheltek a büntetőeljárásban című kutatásából. Bírók és ügyészek vitatják a felmérés megállapításait.

A Magyar Helsinki Bizottság három bűncselekménytípusban (lopás vétsége, lopás bűntette, rablási ügyek) 1147 büntetőügyet elemzett 1998 és 2002 között. A kutatás eredményei szerint a meggyanúsításkor a tettenérés sokkal jelentősebb faktor a nem romák esetén, mint a romák eljárásba vonásakor.

Az igazoltatások kapcsán szintén nagy eltéréseket állapított meg a vizsgálat: a biztosan romák (a kutatásban külön problémát okozott a vádlottak etnikai hovatartozásának megállapítása) 19 százalékkal gyakrabban kerültek ily módon a hatóságok látókörébe, mint a biztosan nem romák. Ez az eredmény annyira hatékonyan

mutatja a nagyvárosi igazoltatást, hogy a kutatók bizonyosra veszik: a bűnüldöző szervek érdekeivel szöges ellentétben állna kevésbé etnikai alapú szűrőrendszer alkalmazása.

Ők vannak az utcán, mert nincsen autójuk – jegyezte meg a romákkal jóval sűrűbben megeső igazoltatások kapcsán **Kacziba Antal** nyugalmazott rendőr tábornok, a Miniszterelnöki Hivatal főtanácsosa. A korábbi főrendőr szerint ugyanakkor – például egy diszkriminációellenes etikai kódexszel – el kellene érni, hogy nagyobb kockázattal járjon az előítéletesség, mint manapság. Kacziba azt mondja: „Amerikában például egy rendőrsőn nem mesélhetnek feketéről vicceket.” A kutatás szerint az, hogy egy látható kisebbség nagyobb rendőri kontrollnak van kitéve, illetve az azonosíthatóság miatt túlzottan koncentrálnak rájuk az ellenőrzések, sérti az alkotmány által garantált jogegyenlőséget, ráadásul a bűnüldözés más területéről von el erőket – adta hírül a Roma Sajtóközpont.

A Magyar Helsinki Bizottság kutatói figyelemfelkeltő összefüggést találtak a romák egy megye lakosságán belüli aránya és a nyomozáseredményességek között is. A romák bűnözésével kapcsolatos közkeletű vélekedést nagyban árnyalja például, hogy azokban a megyékben, ahol a legkevesebb roma él, lakosságarányosan évente harminc százalékkal több – a kutatásban vizsgált típusba eső – bűncselekmény

történik. A romák által sűrűn lakott országrészekben viszont 25 százalékkal nagyobb a felderítési aránya ezeknek a bűncselekményeknek.

Az előállítás során a priusnál vagy a társas elkövetésnél is meghatározóbb szerepet játszik a roma származás – állapítják meg a kutatók. A felmérés szerint lopás vétsége, illetve rablás esetén a romák jóval tovább várnak az iratismertetéstől az első tárgyalásig. Egyes esetekben a kiszabott büntetések nemében, súlyában is különbségeket talált a Magyar Helsinki Bizottság. A felnőtt romák a súlyosító és enyhítő körülmények figyelembevételével is 12 százalékkal nagyobb valószínűséggel kapnak szabadságvesztést. A legkisebb súlyú lopás vétségénél a nagyvárosi bíróságok előtt felelősségre vont romákat 12 százalékkal nagyobb valószínűséggel ítélték szabadságvesztésre, mint a nem romákat.

A büntetés-végrehajtási intézetekben **Huszár László** kutatásai szerint a cigányok aránya jóval magasabb. A pontos arányszámot senki sem tudja, hiszen a hivatalos statisztikák az etnikai eredetet nem tartják, nem tarthatják nyilván. A tényt azonban mindenki észlelheti, aki járt már valaha büntetés-végrehajtási intézetben. A jelenség felkeltette számos nemzetközi szervezet érdeklődését. Az ENSZ Kínzás Elleni Bizottsága (CAT) például kinyilvánította, hogy „aggasztják a Magyarországról folyamatosan érkező beszámolók, melyek szerint a letartóztatottak vagy a büntetésüket töltők között

aránytalanul magas a romák száma.”

A nagyvárosi bíróságok ítélezési gyakorlatában kimutatható a csak etnikai hovatartozással összefüggő különbség, amelyet más tényezők nem magyaráznak – olvasható a beszámolóban, amely szerint kisvárosi bíróságoknál ez valószínűleg azért nem áll fenn, mert az ottani kevesebb büntetőbíró egységesebb büntetékiszabási gyakorlattal ítélkezik.

A roma vádlottak a vizsgálat szerint átlagosan kilenc-tíz százalékkal nagyobb valószínűséggel kapnak letöltendő börtönbüntetést. Ez azonban az enyhítő és súlyosító körülményeket figyelembe véve a statisztikailag kimutatható, ám nem szignifikáns (tehát hasonló ügyekben bizonyossággal meg nem jelenő) hat százalékra olvad. Végrehajtandó szabadságvesztésnél minden enyhítő és súlyosító körülményt is vizsgálva átlagosan 1,1 hónappal tovább maradnak börtönben. A pénzbüntetés napi átlagai alapján egy roma kéthetente egy nappal többet ül ugyanazért a pénzbüntetésért, mint a nem roma. Lopás vétségéért a fiatalok roma elkövetők a nem romáknál három és félszer több esetben kapnak végrehajtandó büntetést. Rablásért elítélt nem roma fiatalok nyolc százaléka kapott szabadságvesztést, ám minden harmadik romát megbüntették.

Dénes Vera, a Pesti Központi Kerületi Bíróság bírása szerint „a törvények szerint a bíró választhat a büntetési nemek közül, és erre a törvény

hatalmazza fel őt”, ezért nem merülhet fel diszkrimináció gyanúja. Erre **Szikinger István** alkotmányjogász-ügyvéd úgy reagált, hogy a formálisan jogoszerű döntések is lehetnek diszkriminatívak. Dénes Vera úgy véli, iratokból nem lehet felmérni a bírók, jogalkalmazók előítéletességét, mert azokból nem derül ki, hogyan mérlegeltek.

A mélyinterjúk során a bírák és rendőrtisztek a többségi társadalom előítéletes gondolkodásához hasonló szemléletről számoltak be a romák kapcsán – olvasható az anyagban. – Két bíró például a romák születésszabályozásával oldaná meg a cigánykérdést – hozott fel

konkrét példát **Loss Sándor** kutatásvezető, szociológus. A Fővárosi Főügyészség ügyésze, **Házi Lajos** kiemelte: az ügyészek sem bírósági szakban, sem előtte nem diszkriminálnak. Azt azonban Házi is elismerte, magánemberekként az ügyészeknek is lehetnek előítéleteik, de ez „nem szűrődik át a munkájukba”. Házi Lajos azt mondta: nem hiszi el, nem is érti a kutatás több megállapítását. Szikinger István viszont a saját tapasztalatait látja visszaigazolván az MHB jelentésében.

A kutatás a büntetőeljárás nyomozati szakaszához képest az ítélezésben már csak elvétve valószínűsít diszkriminációt.

cióra utaló statisztikailag is egyértelmű különbségeket. Magyarországon 110 első fokú (városi) bíróságon tárgyalnak büntetőügyeket. Ezek közül húszat akartak kiválasztani a kutatás céljaira. Mivel számítani lehetett arra, hogy egyes helyeken nem engedélyezik a munkát, összesen 37 bíróságot kerestek meg a kutatók. A 37 bíróságból végül 18 engedélyezte a kutatást. A 18 engedélyező bíróság illetékességi területén az ország roma lakosságának körülbelül 18 százaléka él. Jogvédők felhívják a figyelmet: „Mivel az általuk megkeresett 37 bíróságból mindössze 18 engedélyezte a kutatást, az elutasítók pedig

döntően a romák által sűrűn lakott országrészekben ítéleznek, megvan annak a veszélye, hogy a valósághoz képest kedvezőbb képet látunk.” – összegzi a kutatás eredményeit a Roma Sajtóközpont.

A modern kriminológiai szakirodalomból – amely ma már kínosan kerüli a monokauzális magyarázatokat – ismeretes, hogy a kisebbségekkel szemben a hatóságok gyakran diszkriminatív módon lépnek fel, míg a kisebbségekhez tartozók gyakrabban kényszerülnek normaszegésre, mint a többségek, vagy legalábbis a többség velük szembeni ingerküszöbe jóval alacsonyabb – olvasható a ta-

Jogüzenet a diszkriminációnak

Hosszú ideje vagyunk szenvedő alanyai és tanúi a társadalomban mind sűrűben fel-felbukkanó diszkriminációkra való közömbös reagálásnak. Emberek, hivatalok, állami intézmények részéről is tapasztaljuk a lenéző magatartást a cigányozókkal, zsidózókkal szemben. Az ezekkel szemben foganatosított hatástalan jogi lépések, kisebbségvédők, szociológusok, alkotmányjogászok, romavezetők s nem utolsósorban a közvélemény sürgette és erősítette fel: meg kell alkotni és el kell fogadni sürgősen az esélyegyenlőségi törvényt.

A hosszú társadalmi vita eredménnyel járt. Hatályba lépett a törvény. Jelentősége, haszna még alig mérhető. Egy azonban máris bizonyos:

1. A törvény bevezeti a zaklatás, a jogellenes elkülönítés és a megtorlás fogalmát.

2. Zaklatásnak a méltóságot sértő, megfélemlítő, megszégyenítő magatartás minősül.

3. Jogellenes magatartásnak pedig az, ha embereket „tárgyilagos mérlegelés szerinti ésszerű indok nélkül” különítenek el.

Ebbe a kategóriába tartoznak azok az iskolák, melyekben külön osztályokba járatják a cigány és nem cigány gyerekeket. A jövőben ezt már nem tehetik büntetlenül. Megtorlásról akkor van szó, ha valakit történetesen a munkahelyen azért ér jog-sérelem vagy fenyegetés, mert a törvényben adott jogaival élve eljárást indított a hátrányos megkülönböztetés miatt. Fontos eleme a jogszabálynak, hogy diszkrimináció esetén nem csak magánszemélyek, hanem civil szervezetek is eljárást kezdeményezhetnek – hang-

súlyozta **Gyulavári Tamás** egyetemi docens, az igazságügyi tárca szakértője.

Szakembereknek az a véleménye, hogy az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőségről szóló törvény életbe lépését követően perek sokaságára lehet számítani. **Kaltenbach Jenő** kisebbségi ombudsman szkeptikus a törvény bevezetését követően a diszkriminációt illetően. Nem gondolja, hogy ez a törvény jelentősen segíti majd a diszkrimináció leküzdését. Azt mondom, ne ítélezzünk előre. Várjuk meg az első reagálásokat. Kétségtelen, hogy elsősorban nem a törvény fogja megoldani a diszkrimináció megszüntetését, de csökkentéséhez hozzájárulhat és segítheti a toleráns gondolkodásra, a másság fokozatos elfogadására és elismerésére a másképpen gondolkozókat.

Kaltenbachnak abban teljes mértékben igaza van, hogy a

törvény hatékony érvényesítéséhez hiányzik a kellő politikai akarat. Ugyanis az a hatóság, amely e törvény megtartásának ellenőrzését végzi, csak a jövő évben alakul meg. Erre mondják: jó munkához idő kell. Csakhogy már így is elég későn, az utolsó órában kerül sor e fontos törvény teljeskörű érvényesítésére az EU tagságunk előtt.

Elengedhetetlenül fontos, hogy minden roma önkormányzat vezetője és a képviselők, a települési önkormányzatok, állami szervezetek, oktatási intézmények vezetői, tantestületek, a romák túlnyomó többsége, a rendvédelmi szervek alaposan megismerjék e törvényt, s ennek szellemében cselekedjenek ha jogellenességet tapasztalnak. Ezzel segíthetik a jogtudat erősödését.

Farkas Kálmán

Józsa Zoltán

A munkahely nyugalmat, biztonságot ad

Berki Lajos: „Szorgalmaznunk kell azokat a programokat, melyek elősegítik a foglalkoztatást”

Az egykori Ózdi Kohászati Üzemek és a térségben működő bányák sok roma embernek a megélhetését biztosították. A rendszerváltás után a gazdasági leépülés jelentős hatást gyakorolt a gazdasági életre, az ózdi emberek mindennapi egzisztenciájára, így nőtt az itt élők önkormányzati rászorultsága. Az önkormányzat bevételei az ellátandó feladatokhoz képest csökkentek, de a kiadások több területen kényszerűen megnövekedtek.

Legfontosabb célkitűzés

A tavalyi évben fogadta el a képviselő-testület Ózd Város Önkormányzatának programját a 2003-2006-ig terjedő időszakra. A program helyzet-elemzésében megállapítja, hogy 1998-ban – a General Electric Ózdra településével – figyelemre méltó munkahely-teremtési folyamat kezdődött. Ezt követően települt az észak-borsodi városba a SAIA-Burgess, kisebb vállalkozások, de a helyi vállalkozások egy része is fejlesztéseket hajtott végre. Ózdon az emberek megélhetését, mind pedig az önkormányzati fel-

adatellátást a gazdaság fellendítése, új munkahelyek létesítése javíthatja. Ezért a 4 éves ciklusidőben a települési önkormányzat feladata, legfontosabb célkitűzése a munkahelyteremtő beruházásokat ösztönző befektetői környezet elősegítése. A gazdaságfejlesztés szempontjából pozitív adottság, hogy a város kedvező intézményi hálózattal rendelkezik az oktatás, a közművelődés, a szociális gondoskodás, valamint a szabadidő hasznos eltöltése területén. Ez a jellemző a vállalkozásokat kiszolgáló infrastruktúra területén is. Az önkormányzati programban prioritást kap a foglalkoztatás, a gazdasági élet, az oktatás, a kultúra, sport és a környezet-

Fazekas Zoltán
kirendeltségvezető

Berki Lajos CKÖ elnök

védelem is, valamint a szociális terület. Külön fejezet foglalkozik a kisebbségi programmal, mely az óvodába járástól a foglalkoztatást elősegítő intézkedésig kezeli a kisebbségek gondjait. A program alapja az oktatás-képzés fejlesztése, a gyermekek és a fiatalok egyenlőségének javítása. Kiemelt gondot kell fordítani a

munkanélkülivé vált cigányság visszavezetésére a munka világába. A közmunka és a közhasznú foglalkoztatási formában dolgozók számát jelentősen növelni kell, mert ennek célja a halmozottan hátrányos helyzetűek, tartósan munkanélküli, minden ellátásból kikerült, alacsony iskolai végzettségű vagy fiatal, iskolából kikerült felnőttek alkalmazása.

Esélyteremtő képzések

Hazánkban az 1990-es évek első felében alapított kilenc Regionális Munkaerő-fejlesztési és Átképző Központ létrehozásának célja egy olyan iskolarendszeren kívüli képzési rendszer kialakítása volt, amely képes a rendszerváltást követő gazdasági szervezet átalakulásából eredő képzési szükségletek kielégítésére. Tevékenységük elsősorban a munkanélküliség által leginkább veszélyeztetettek átképzésére irányul, de széles körben kínálnak szolgáltatásokat a munkaerőpiac más szereplőinek is. A képző központok ma már jelentős szerepet töltenek be a humán erőforrás fejlesztésében, s az utóbbi évek kihívásainak megfelelően részt vesznek PHARE és egyéb nemzetközi projektek regionális szintű megvalósításában is. Az Észak-magyarországi Regionális Munkaerő-fejlesztési és Átképző Központ – Borsod-Abaúj-Zemplén, Heves és Nógrád megyékben – a megyei Munkaügyi Központok, intézmények, munkaadók és civil szervezetek megrendelésére szervez és indít tanfolyamokat. **Fazekas Zoltán** önkormányzati képviselő, az ÉRAK Ózdi Kirendeltségének vezetője beszélgetésünk elején arról tájékoztatta lapunk tudósítóját, hogy roma fiatalok a kezdetektől fogva részt vesznek különböző ipari jellegű képzéseiken (építő, fa-

és fémipar), de bonyolítottak le olyan pályázati programokat is, amelyek az adott célcsoport számára kerültek megszervezésre. Itt olyan képzésekre került sor, amelyek nemcsak a szakképesítést, hanem ismeretpótlást, az alapiskolai végzettség megszerzését is lehetővé tették a képzésben résztvevők számára.

– A közelmúltban is zárult egy ilyen programunk, ahol az alapiskolai végzettség mellett gipszkarton-szerelő szakmához jutottak a hallgatók. Az ilyen programoknak az a lényege, hogy közvetlen foglalkoztatáshoz kapcsolódik: ez garantált, határozott idejű (3–6–8 hónap) foglalkoztatást jelent. De amennyiben a munkahelyi feltételeknek megfelelnek az ott dolgozók, akkor van esély a hosszú távú, tartós foglalkoztatásra. Az idén is tervezzük olyan képzéseket, amelyek foglalkoztatáshoz kapcsolódnak: jelenleg a közmunka pályázatokban képzési oldalról veszünk részt. Nagyon fontos, hogy a tartós munkanélküliek munkakultúráját, a foglalkoztathatóságot javítsuk. Ez egy reintegrációs képzés keretében történik, ahol munkaerőpiaci, munkavállalói, illetve az adott munkakör betöltéséhez szükséges alapvető ismereteket szerezhetik meg – mondta Fazekas Zoltán.

– Milyen romáknak szóló képzéseik voltak az elmúlt egy-két évben?

– Az ÉRÁK 2002-ben 138 tanfolyamot szervezett, képzéseinkben – a három megyében – közel 2000 fő vett részt. A tanfolyamok kb. 35%-án, 50 tanulócsoporthoz vettek részt roma származásúak, elsősorban államilag elismert ipari szakképesítést nyújtó képzéseken, új beruházásokhoz kapcsolódó betanító képzéseken, illetve a célcsoport számára kiírt és nyertes pályázati programokban. Magas

volt a részvételi arány ABC-eladó, vonalkódos pénztár-gépkezelő tanfolyamokon is, s kifejezetten a célcsoport számára indítottunk „Esélyteremtő” néven egy számítógép-kezelő tanfolyamot.

– Van-e lemorzsolódás? Hogyan alakul az elhelyezkedési arány?

– Céljaink szerint egy alapos felmérés és képesség vizsgálat történik a képzésbe való bevonáskor. Nem nagyobb a lemorzsolódás, mint bármelyik más hallgatói csoportban, eredményesen elvégzik a tanfolyamot. Van-nak olyan roma származású tanítványaink, akik évekként elvégzik a képzést, s a mai napig helytállnak a munkában. Sajnos, helyenként fellép olyan negatív diszkrimináció is, hogy bizonyos munkakörökben nem szívesen alkalmazzák a nálunk végzett roma származású fiatalokat, de ez nem általános. Kidolgozás alatt van egy antidiszkriminációs programunk, ahol a térség közintézményeiben, munkáltatóknál a romákkal kapcsolatba kerülő munkatársaknak az előítéletességét próbáljuk oldani, illetve a médián keresztül a helyi társadalmat pozitív irányba befolyásolni.

– Tervek, feladatok?

– A korábbi évekhez hasonlóan olyan ipari, informatika, illetve kereskedelmi és szociális képzéseket tervezünk, amelyek a résztvevők számára hosszú távú munkaerőpiaci elhelyezkedéseket biztosítanak. A foglalkoztatási programok, a képzések széleskörű összefogással az Ózd-Putnok kistérség önkormányzataival, civil szervezeteivel, valamint munkaadókkal együttműködve valósulnak meg.

Nyugalmat, biztonságot ad

Munkahelyén kerestem fel **Berki Józsefet**, aki 1994-től

dolgozik az Ózdi Családsegítő Szolgálat gyermekjóléti csoportjánál családgondozó asszisztens munkakörben. A 45 éves férfi 3 lánygyermek édesapja, a legidősebb középiskolás, a másik két lány általános iskolába jár. Berki úr a szociális szakmai tevékenységén kívül lelkészként 14 éve vezet egy vallási közösséget, amely a roma és magyar tagok számára emberformáló szellemi felüdülést jelent.

– A munkám során napi kapcsolatban vagyok cigány és nem cigány családokkal, s az ő helyzetükből tudom megítélni azt, hogy én mennyire „szerencsés” helyzetben vagyok, mivel biztosnak tűnő munkahellyel rendelkezem. A munkahely nyugalmat, biztonságot ad, hogy a családomat el tudom tartani, a közüzemi költségeket fizetni tudom. Nagyon sok családnál az állás, az állandó munkajövedelem hiánya veszélybe sodorta ezeket a közösségeket, mert nem tudják fizetni a rezsiköltségeket, így az elmúlt években az ilyen családok kilakoltatására került sor. Nekem az jelent igazán biztonságot, ha nem kerülök a családommal ilyen helyzetbe, de munkahelyemen és közösségi munkámból adódóan is mindent megteszek annak érdekében, hogy a családok ne kerüljenek nehéz helyzetbe. Ehhez fontosnak tartom a felvilágosító és a prevenciós munkát. – foglalta össze véleményét Berki József.

Jó a munkakapcsolat

Berki Lajos, az ózdi kisebbségi önkormányzat elnöke szerint, jelentős állomást jelent a települési és kisebbségi önkormányzat kapcsolatában a tavalyi évben megkötött együttműködési megállapodás. A megállapodás kiterjed az oktatás, a foglalkoztatás, a szociális- és lakáskörülmények javításának te-

rületére, s biztosítja a cigány önkormányzat működésének zavartalanságát. A 2003–2006-ig terjedő önkormányzati program kisebbségi fejezetéről szólva elmondta, hogy ez az óvodáskortól a munka világába történő belépésig határozza meg a feladatokat. Példaként említette az Alkotmány úti óvodát, ahol 2002-ben húsz, ma pedig 116 cigány gyerek jár rendszeresen az intézménybe. Rámutatott arra, hogy a problémát az jelenti, hogy a gyermekek otthon megint olyan környezetbe kerülnek, ahol nem rendezett a családi, illetve a lakáskörülmény. A szülők állástalanok, így szegénységben élnek.

– Az ózdi cigány lakosság körében sok a képzetlen ember, s nem tudják őket megfelelő munkahelyre irányítani, foglalkoztatni, ezért nekünk előtérbe kellett helyezni a képzéseket. Szorgalmaznunk kell tehát az ipari jellegű szakmai képzéseket, ezt biztosítja az ÉRÁK helyi kirendeltségével kötött megállapodás is. A települési és a kisebbségi önkormányzat munkakapcsolata nagyon jó, az ózdi önkormányzat támogatja azokat a programokat, amelyek elősegítik a cigány lakosság helyzetének javítását. Biztosítja a pályázatokhoz szükséges önerőt, melyek nem kevés összeget jelentenek, ezért a sajtó útján is szeretném megköszönni ezt a segítséget.

2003-ban az önkormányzat a város költségvetésének terhére úgy segítette a cigánytelepek takarítását, hogy ez 25 fő, 5 hónapig történő foglalkoztatását tette lehetővé. Egy másik program keretében 50 ember erdőtelepítési, ligetesítési munkálatokat végzett a Komszolgt. Kht. alkalmazásában. 2004-ben a Borsodi Transzít Foglalkoztatási KHT. és a kisebbségi önkormányzat közösen nyert el olyan ESZA pályázatot, mely 50 fő foglalkoztatását garantálja 14 hó-

napig erdőtelepítési, erdőta-
karítási munkák végzésére.
Tíz embernek gépkezelő tan-
folyamot kell végeznie eh-
hez a tevékenységhez, de
ennek a programnak lesz
folytatása, mivel az erdészeti
részvénytársaság 100–150
ember bevonásával továbbra
is biztosítani fogja ezt a
lehetőséget. – jelentette ki
Berki Lajos.

Berki úr kiemelte a Hétes-
telepi rehabilitáció jelentő-
ségét is, mivel a lakások fel-
újításánál a telepen élők dol-
gozhatnak. A telepek nagy-
ságától függően a terület
tisztítását, felügyeletét 3–5
fő végzi, a konténerek be-
szerzése pedig pályázati
pénzből kerül megoldásra. A
kistérségi együttműködés
koordinátoraként fontosnak
nevezte a térségi települési

és kisebbségi önkormány-
zatok együttműködését, hi-
szen pályázat beadásával az
illegális szeméttelpek fel-
számolását, patakok, csator-
nák tisztítását tudják meg-
oldani. A munkát végző 100
ember többsége roma szár-
mazású, s áprilistól novem-
ber végéig lesznek foglal-
koztatva.

– Nagyon szeretnénk,
hogy ne segélyből éljenek a
romák. A General Electric
Ózdi üzemében 200–300, a
2003. decemberében bein-
dult rehabilitációs foglal-
koztatóban pedig kb. 40
roma ember dolgozik. A
2004-es év kezdetét po-
zitívan értékelem, mert el-
mozdulás történt, hiszen a
GE ózdi üzeméhez több mint
100 főt vettek fel a kisebbsé-
gi önkormányzat javaslatára.

Azt is el kell mondani, hogy
sok ózdi roma ember dolgo-
zik az ország különböző
részein. Szorgalmaznunk
kell azokat a programokat,
melyek elősegítik a foglal-
koztatást, hogy ne segélyből
éljenek az emberek.

Összefogni

– A roma társadalomért
tenni akaróknak össze kell
fogni, mert közösen többre
haladunk. Ismert, hogy itt a
roma lakosság alacsonyan
képzett, így nehezen tudnak
elhelyezkedni. A Hétes-telepi
rehabilitáció keretében képzé-
seket, tanfolyamokat kell
folytatnunk, az ott élők
bevonásával, s a velük történő
beszélgetés során is rájöttünk
arra, hogy nagyon szívesen

dolgoznának. Az akarat meg-
van bennük, a változtatás picit
nehéz lesz, de remélem, hogy
oda tudunk hatni rájuk, hogy a
változtatásban ők is részt ve-
gyenek. S ennek a telepi reha-
bilitációnak elsősorban ők a
nyertesei. Az Országos Ci-
gány Önkormányzat megyei
koordinációs irodájának mű-
ködése fontos lesz, hiszen in-
formációkkal láthatja el a
térséget, segítséget nyújthat a
pályázatok elkészítésében.
Nagyon szeretném, ha a bor-
sodi romák együtt mennének
az Európai Unióba, nem
külön, nem szétszakadva.
Lehet a politikai elkötelezett-
ség különböző, de mi csak
cigányok vagyunk. A fő
irányvonal az összefogás, kö-
zösen megoldani a problé-
mákat – mondta **Seres Géza**,
az ózdi kisebbségi önkor-

Emelkedik a regisztrált állástalanok száma Fejér megyében

◆ A megyei munkaügyi központ adatai szerint az elmúlt
év decemberében a regisztrált munkanélküliek száma
emelkedett, így az évet összesen 13211-en kezdték
állandó munkahely nélkül. A munkanélküliségi ráta a
megyében 6,6 százalékos. Az állástalanok többsége férfi,
harmada szakmunkás. Csaknem ezer a munkanélküli
pályakezdő fiatal. A foglalkoztatási gondok enyhítése
érdekében csaknem 4300 munkavállalót támogattak a
Fejér megyei munkaügyi kirendeltségek: egyebek között
különböző képzésekkel, bértámogatással, közhasznú
foglalkoztatással.

Cigány menedzseri hálózatot építenek ki Hajdú-Bihar megyében

◆ Remény 2003 címmel indít roma felzárkóztatási pro-
gramot ebben az évben a Hajdú-Bihar Megyei Munkaügyi Köz-
pont. A program egy cigány menedzseri hálózat kiépítését is
tartalmazza. A cigányság élethelyzetének javítása és mun-
kaerőpiaci elhelyezkedése volt a témája annak a szakmai
napnak, amelyet a Hajdú-Bihar Megyei Munkaügyi Központ
szervezett. A tanácskozáson elhangzott, hogy a munkaügyi
központ több 100 millió forintot költ minden évben a romák
felzárkóztatására. Ebben az évben cigány menedzseri hálózat
kiépítését tervezik a megyében. Azokat a településeket céloz-
zák meg, amelyeken cigány kisebbségi önkormányzat mű-

ködik. Ez megközelítőleg 40 települést jelent a megyében.
Ezek a településeken lennének alkalmazva cigány nem-
zetiségű menedzserek. A 3 éves program várhatóan tavasszal
kezdődik.

Álláslehetőség az esztergomi Suzuki gyárban

◆ Mintegy 40 fő részére kínál álláslehetőséget a Zala
Megyei Munkaügyi Központ. Nagykanizsai Kirendeltségén
keresztül az Esztergomi Suzuki gyár. A programot túlnyo-
mórészt cigány származású emberek számára indítják be
Nagykanizsán és vonzáskörzetében. Az autógyárban a mun-
kafeladat egyedisége miatt betanított munkásokat alkalm-
maznának. Februárra tehető az az időszak, amikor a leendő
alkalmazottakat kiválasztják a jelentkezők közül. A munkára
való táborozás több lépcsőben zajlik majd.

Gépkezelő tanfolyam Gyomaendrődön

◆ Idén újra otthont ad a „Művelt Cigány Ifjúságért” Ala-
pítvány a **Gyarakiné és Társa Bt.** által szervezett nehéz és
könnyű gépkezelői tanfolyamnak, melyet a Békés megyei
Munkaügyi Központ gyomaendrődi kirendeltsége is támo-
gat. Olyan regisztrált munkanélkülieket várnak, akik a vizsga
eredményes befejezése után munkába tudnak állni gép-
kezelői munkakörben. Nagyon sok roma érdeklődő jelent-
kezett eddig, olyanok is akik már dolgoztak ilyen gépeken, de
hivatalos papírjuk még nem volt.

A rovatot a Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium támogatta.

Szécsi Magda

Naggyá növelhetnénk a névteleneket is...

– gondolatok a roma képzőművészekről –

Sziasztok!

Örömmel írom le, hogy ma már nincs olyan hónap, amikor ne lennének kiállítások valamelyik fővárosi vagy vidéki galériában, cigány származású festők képeiből. Bebizonyosodott, hogy Magyarországon aktív érdeklődő közönsége van művésztünknek, az úgynevezett roma képzőművészetnek.

A festők, szobrászok, grafikusok munkáit a művészet barátainak nagy tömegei kísérik figyelemmel. Ezekben az óriási érdeklődést kiváltó eseményekben, úttörő munkát vállal fel elsősorban a Magyarországi Roma Parlament (akik kulturális mozgalommá nemesítették művésztünk bemutatását), majd a Kossuth Klub, a Pécsi Rácz Aladár Ház is, de mára már a Nefelejcs u. 39-ben is beindult a roma képzőművészet felkarolása.

A roma művészek kiállítása általában nem csak lenyűgöző arányaival hat a vendégekre, de változatosságával is. Elmondhatom, hogy a cigány képzőművészet gazdagsága nemcsak az elkészült művek nagy számával mérhető, de a bennük megnyilatkozó szellemiségnek, a különböző művészeti ágak termésének sokoldalúságával is. Az életünk, a cigányság életének képzőművészeti visszatükröződése mind differenciáltabbá, mind érzékenyebbé válik, s a valóság megértésében, lényegének feltárásában a cigány művészek újabb és újabb sikereket érnek el. (Itthon és külföldön is, egyre

nagyobb megbecsülést élveznek műveink, de ezek ma még inkább erkölcsi, mint anyagi megbecsülést jelentenek).

**Balogh Rudolf
gyönyörű madonnája**

Sokféle élmény, érdekes tapasztalat ad témát, és így a rendszerváltás, az uniós csatlakozás, a jogtalanságok és a rasszizmus is egyre több alkotói problémát vet fel a képzőművészek előtt. A cigány emberek nap, nap után tanúi lehetnek az új társadalom megvalósulásával járó eszményeknek, amik lehetnek vagy negatívak vagy pozitívak, de megjelennek a művészeti alkotásokban, amire nagyon oda kell figyelniük: az anyagi és kulturális életnívó emelkedésében (vagy csökkenésében) elért mutatószámok mögött, rengeteg apró, de jellemző jelenség fedezhető fel, amely jelenségek egyéni sorsokat motiválnak, érzel-

meket váltanak ki, lenyűgöző látványokká állnak össze, messzemenő következtetésekre engednek, történelmi igazságokat jelképeznek. Aki végig nézte már egyszer is a Roma Parlament állandó kiállításának képeit, az már a bemutatott anyag bősége révén is megsejthette a roma valóság és álom enciklopédikus egyetemességét, azt a beláthatatlanul sok mindent, amiből a kb. 800 ezres lélekszámú cigányság múltja, jelene és jövője felidézhető, és amiből bárki szellemi, érzelmi felszabadulása erőt meríthet.

A roma művészek komolyan veszik az élet megismerésének programját, amikor tájékozódni vágnak az irtózáatos körülmények között élő cigányság ügyes-bajos dol-

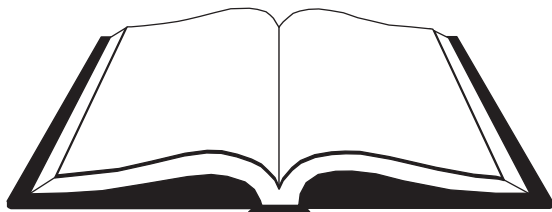
**Kókény Róbert festménye
Fotók: LD archívum**

gaiban, sőt gyakran, nagyon gyakran így élnek ők maguk is... Ezért nem lehet csodálkozni azon, hogy a képeken visszatérő motívum, elfelejt-

hetetlen jelenség, a szegénység ábrázolása. Mint említettem, rohamosan fejlődik a roma képzőművészetnek az a képessége, mellyel a nagy horderejű társadalmi folyamatokat az egyes egyének, jellegzetes típusok világán keresztül tudatosítják. El kell ismerni, hogy a roma képzőművészet hiteles, igazmondó, őszinteségre nevelő sajátossága kiteljesedőfélben van, hiszen sok-sok átvitt értelmű fogalmat, szociális tünetet tesz világossá, indokol meg vizuálisan, magyaráz meg létezésükben, fejez ki meggyőzően. A művészek jól tudják, hogy ezt csak így szabad, mert kívülről és felülről nem lehet érdemlegesen hozzászólni a közügyekhez, de az emberi kedély változásaihoz sem. Kép és szobor közvetlenül a közönséghez beszélve épülhet legszervezettebben az állandó jellegű szellemi szükségletek közé. Azért járnak jó úton a cigány képzőművészek, mert tevékenységükkel sokak felé fordulnak, megformált eszményeiket az átlagember is magának tarthatja, s mert a tipikus tulajdonságokat történelemalkotó tényezőknek ábrázolják. A mindenki boldogulásáért folyó erőfeszítések naggyá növelhetnék a névteleneket is, ha a roma társadalmi erők összhangja egységessé, szilárdá válna, fejlesztené az egyén és a közösség erkölcsi nézeteit.

(Nem kell egyetérteni velem... de én így látom...)

Üdvözlét, minden alkotó társamnak!

KÖNYVESPOLCUNK

Hegedűs Sándor

andrássy István rajzát és a Csillagfegyenc címet viseli a borítóján. Mottóját Máté evangéliumából kapta: „A jó ember az ő szívének kincseiből hozza elő a jókat; a

Az idei év legelső könyveseménye **Kovács József** Hontalan névéhez fűződik, aki január első heteiben mutatta be kilencedik verseskötetét, amely **Szent-**

gonosz ember az ő szívének gonosz kincseiből hozza elő a gonoszokat” – idézi a költő. Közelebb visz azonban az indíttatás rejtélyeihez, ha a citátumot megelőző és követő gondolatot is megismerjük. „A száj ugyanis a szív bőségeiből szól” – ez áll előtte. Azaz szavainkról szól a magyarázat és az intés. Az idézett gondolat mögött viszont közvetlenül ez olvasható: „Mondom nektek: az emberek az ítélet napján minden fölösleges szóról számot adnak, amit kiejtenek a szájukon”.

Talán éppen ebből ered Kovács makacs igyekezete, hogy mindig megtalálja azt a jelentéssűrűtményt, amely a „létszökésig” a „szellemkertész” előtti végső

megjelenésig a „Földbolygón” eltölthető idő vergődéseinek jelenségeit és érzéseit a legtökéletesebb lényegében ragadja meg. A szófukarság apoteózisát, költői feldicsőülését jelentik e versek – akár ezt is írhatnám, ha egy is akadna közülük, ahol az egymásra torló metaforák nem metszenék sebész-szikenél pontosabban körül „létpiacunk” mai stációit. **Ady** írta erről az alkotói küszködésről, kínról: kilencszázkilencvenkilenc szót kell megőlni, hogy az ezredik, az igazi megszülessen. Az emberi szavaknak hatalmas erejük van. A költői szónak pedig akár világjobbító, világrengető hatalma is lehet. A Csillagfegyenc verseiből tovább idézve: „Holdföld-rengést”, „Napföld-rengést” okozó. A szavak egybekapcsolása csodálatos eredményre vezethet. Átala az élet új mélyrétegei tárulhatnak föl. Ragadjunk csak ki néhány – a szokvány szavak „szóbarikád-jain” átgázoló, a „hazugság taposóaknait” elkerülő, a „körhantát”, a „csörömpölő hosszú szavakat” megtagadó metaforát, s ráámulhatunk Kovácsra, aki – hasonlóan **Bolyaihoz** – a semmiből egy új világot teremtett.

Pergőtűzként, íme néhány a világra szült új

szavai közül: magmabasszus, ércsimbalom, tétzüllés, hatyúdalárda, varangycsap, érzelmradar, téglafuvola, lánchit, csoportnyakkendő, szájátültetés, bálnakövek, levescsekk. „A szavak, mint torpedók” pontosan a célra tartanak. Robogó robbanás, a felismerés katarzisa van mind egyikbe zárva. Célhoz érnek-e? Ez már nem a csak költő felelőssége, hanem az olvasóké is.

Vajon kifényesítik-e lelkeiket, hogy valóban „létünneppé” válhasson a felkínált befogadás? Van-e szemük azokra a színekre, amik ott kavarnak a verssorok között? Látják-e, átlik-e azt a „színtüntetést”, értik-e azt a „színbeszédet”, meghallják-e a félrevert „színharangok” vészkiáltó kongásait? S a „létcOLOR”, a „szósötét”, az „alkonyatbordó”, a „dzsungelvörös” s a „szürkekék” harsogását? A képhalmozásban, az újabb és újabb megdöbbentő képszerkezetekben, metaforákban aligha kelhet bárki is versenyre a szerző mai pályatársai közül. Utoljára talán **Juhász Ferenc** halmozta – fénykorában, negyed százada – hasonló magasságig e költői képeket.

Kovács József Hontalan főként nyelvi és képi szuggesztiókból álló, szabad képzetársításokból építkező költészete ezúttal kozmikus távlatokba tör. Csillagfegyencként, az Univerzum (a világegyetem) árvájává vedlett, a megluggatott ózonpajzs alatt végsőkéig kiszolgáltatottá vált – számkivetettként a „Földbolygóvilág” áthághatatlan határai közé zárt – emberiség közös magánya és félelmei zengenek fel a kötet lapjain. Újmódi Jónás-ének ez attól, akit cetként zár magába a kiismerhetetlen és megismételhetetlen földi lét, „az égi és földi örök körök brutalitása”. Nemcsak a világűr, a galaxisok, kvazárok a „csillagképvonalak”, s nemcsak a „Göncöl ecsetrúdja”, hanem ugyanily erővel a mikrokozmosz is jelen van. Nyolc verse is vissza-visszatér a fűél képe (így a bolygóközi látomások – s a korábban is oly jellemző – tükrövariánsok mellett) jelen kötet fontos szimbólumává emelkedik. Óhatatlanul megidézzé **József Attila** „Nem én kiáltok” című műve programadó két sorát: „Légy egy fűszálon pici él / S nagyobb leszel a világ tengelyénél!”

Kovács József Hontalan ezúttal a világ és kollektív lelkiismeretünk tengelyében állva fogalmazza meg sokasodó aggályait. Nem látja, de rosszat sejtőn érzi, hogy mi lehet az „emberiségpartitúra” következő, még fellapozatlan oldalain. Aki könnyed lírára vágyik, kezébe se vegye ezt a könyvet! Komoly értelempróba ez! Bizony itt

szóról szóra, sorról sorra meg kell küzdeni, dekódolni, értelmezni kell a költői üzenetet, esetenként mérgeledni rajta, sőt akár feleselni is vele. Csak egyet nem szabad, egyet nem lehet: közönyösnek maradni. Fel kell emelni tekintetünket, mert a szerző igazat szól: „Az igaz beszéd mindig felül van, mint a csillagképek.”

A Csillagfegyenc című verseskötetet a pécsi székhelyű Cigány Kulturális és Közművelődési Egyesület adta ki. A jelentősebb könyvesboltokban kapható, de az egyesülettől is beszerezhető.

Igazi csemegével szolgál az irodalomkedvelőknek a Romológiai Kutatóintézet is. **Küllös Imola** „Cigányok a régi magyar közköltészetben a XVII. századtól a reformkorig” című tanulmánykötete a régmúlt idők versfaragói cigányságképet hozza emberközelbe. Ez irányú kutatásairól pontosan egy évtizeddel korábban a Cigány Néprajzi Tanulmányokban már beszámolt a szerző, ám azóta is folytatta a régi szövegek feltárását célzó gyűjtőmunkáját, s most ennek jelentősen felszaporodott eredményeit ismét az olvasók elé tárja. „A magyar kutatók korábbi dolgozataiból egyértelműen kiviláglott: a cigányok szerepeltetése a különböző nép-

szerű költői műfajokban, a folklórban és a színpadon sokat elárul az adott kor és társadalom róluk alkotott felfogásáról, tévhiteiről, e nomád természetű népcsoport helyéről a magyar társadalomban és kultúrában” – olvasható az előszóban. S valóban így van. Az a gunyorosság, a gúny, a gyalázkodás, a lekezelés és a kirekesztés, ami egy-egy felidézett versrészből is kitetszik, magunk elé vetíti azt a közeget, amelyben a cigányságnak a túléléséért, a megmaradásáért kellett küzdenie. A leírtak a kor felkentebbjei, a viszonylag csekély számú írástevő álláspontját közvetítik, így könnyen képzelhető, hogy a náluk tudatlanabbak körében milyen előítéletek tornyozódhattak egymásra (többek között a felemlegetett irományok olvastán, hallatán is megerősödve). Tanulatlanságukból eredő ostobaságuk, ingatag vallási nézeteik, szabados párkapcsolataik s a többségi társadalomtól eltérő – jóllehet, egyáltalán nem kedvteléséből vállalt – szokásaik, s szokatlan nyelvük által kerülnek a pellengérre, válnak céltáblává. Akadnak azonban együtt érző ismeretlen alkotók is, akikből a beleérző képesség rokonszenves gondolatokat csal a papírra. Ők az alutápláltságukon, szörnyen szegényes ruházaton, s az elemekkel (a vihar-

ral, téllel) szembeni kiszolgáltatottságukon is elmerengnek. Külön fejezet szól a könyvben a szertartásparódiákról, ami a mulattató költészet részeként nem szégyell még a cigány temetésen sem élcelődni. A tanulmányt gazdag példatárak, bőséges jegyzet, valamint szó- és névmagyarázatok egészítik ki, hogy megkönnyítsék a tájékozódást. Szinte felfoghatatlan, hogy Küllös Imolának hány kézzel írt feljegyzésen, mennyi ösnyomtatványon kellett keresztülvergődnie – milyen sok énekeskönyvet, kódexet, kalendáriumot és ponyvafüzetecskét kellett elolvasnia – amíg ezeket a verseleteket kiásta, felszínre hozta. Pont, mint az aranyásók, az aranyosók, amíg összeszedik életük maroknyi aranyát. Fontos forrásmunka ez, amely a szemlélet és a korszellem bemutatásával közelebb visz a történelmi korok megértéséhez, mint megannyi levéltári okmány. Csak dicsérni lehet tehát **Kalányosné László Juliannát**, a sorozat szerkesztőjét, hogy helyet adott számára a Közlemények könyvfolyamában, s így sokak számára elérhetővé tette. Remélhetően olvasni is sokan fogják!

A könyv korlátozott számban még megrendelhető a Szekszárdon működő Romológiai Kutatóintézet címén.

Hamis kép a romákról

Rendet illenék már végre teremteni a sok hamis, tudománytalan, minden objektivitást nélkülöző, olyan – különösen az oktatást szolgáló! – a romák megítéléséről szóló és megjelenő „íránymű”, oktatási segédanyagok, tankönyvek piacán, amelyekkel csak rombolják a magyarországi cigányságról alkotott objektív képet.

Erre figyelmeztetett nyomatékosan a december végi kerekasztal beszélgetés is (Roma Magazin december 29.) amelyen olyan főiskolai tanárok is részt vettek, akik között akadt szerzője is annak a 2000-ben megjelent oktatási segédanyagnak, amely ki tudja meddig mételeyezte hamis, etikátlan tételekkel főiskolai hallgatók tudatát. Valaki e beszélgetés során megjegyezte: már nincs forgalomban az ominózus segédkönyv. Nem is volt talán? Hiszen kiadták.

Ki vagy kik vállalják a felelősséget? Ezt homály fedi. S, mint máskor szokás, ez alkalommal is csak azok nem ültek ott a tetemre híváson, akiket érintett, akik e hamis tudománytalan nézeteket vallják és le is írják, terjesztik.

Oktatásügyünkben még mindig olyan fehér folt a roma pedagógiával kapcsolatos oktatást szolgáló művek megjelentetése, amely – úgy tűnik! – kellő ellenőrzés hiánya miatt jó vadászterülete azoknak, akik hamis eszmék terjesztésével jutnak summás pénzekhez. Illenék végre tiszta vizet önteni a fejekbe(!) is, s csak azoknak adni megbízást ilyen oktatási tankönyvek, segédanyagok írására, akik mentesek a rasszizmustól, a roma és zsidóellenességtől, s határozottan a tudomány által igazolt és bizonyított tételek alapján írják meg és bírálják el ezeket a tízezrek tanítását célzó és segítő könyveket.

Nem lehet közömbös a cigányságnak és az egész társadalomnak sem, hogy milyen kép alakul, formálódik a vele immár több mint 600 éve együttélő romaságról, arról a legnagyobb nemzeti kisebbségről, amely az Alkotmányunkban immár törvényalkotó tényező! Illik és kötelesség minden tudományos gondolkodónak, pedagógusnak, tankönyvírónak és szerkesztőnek, de a kiadóknak is(!) ilyen szellemben eljárni.

Ezt valójában csak akkor tudjuk biztosítani, ha minden, a cigánysággal foglalkozó tankönyvet, segédanyagot tudományos grémium minősít. Úgy vélem, hogy erre elsősorban a Magyar Tudományos Akadémia illetékes bizottsága a legkompetensebb, amelyben olyan tudósok, néprajzkutatók, pedagógusok vesznek részt, akiknek szavuk van. Csak így lehet a sarlatánokat száműzni arról a piacról, amely eddig nem volt mentes a sok konkolytól, amely fertőzte a tiszta magot. Tiszta, nemes eszméket csak tiszta forrásból fogadjunk el, csak az ilyen műveknek álljon zöld jelző, a többieknek meg a piros, a tilos!

Farkas Kálmán

A 12 pont megalapozottságát a történelem igazolta...

– az 1848-as forradalom évfordulójára emlékezünk –

Március 15-e jelentőségét sokan, sokszor és sokféle képpen ismerjük. Már iskolás ünnepeink óta évről-évre koptatjuk e nagyszerű események ragyogását. „A múlt feltárásához olykor nagyobb bátorság kell, mint a jövő tervezéséhez” – mondta egyszer valaki. Mivel a márciusi események középpontjában állt a tizenkét pont, némi bátorsággal tekintsük át, mit mond ma nekünk 156 évvel az események után

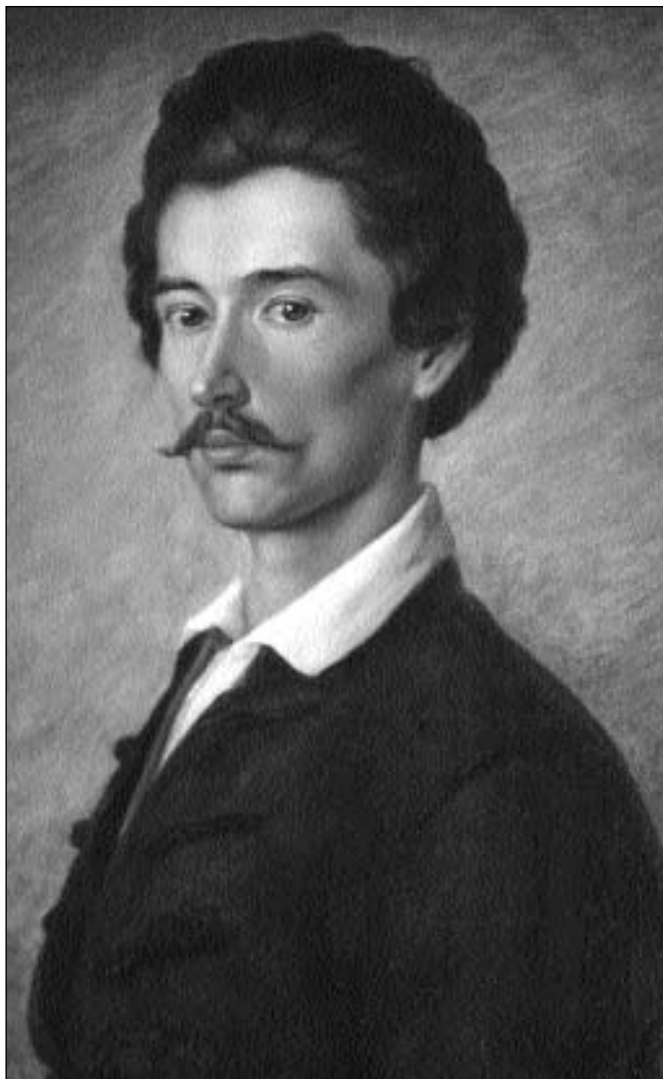
Mit kíván
a Magyar Nemzet?
(ez a 12 pont címe.)

1. Kívánjuk a sajtó szabadságát, cenzúra eltörlését!

(Állítom, ma Magyarországon sajtószabadság van. Mindenki írhat, amit akar, olykor a jó ízlés határait is túllépve, közérdeklődésre számot nem tartó személyeskedéseket, hatalmi érdekcsatározásokat. A sajtó, a média politikai szerepe jelentősen fejlődött. Az 1848-as ifjúkori követelések felnőtt akarattá terebélyesedtek. Ilyen férfikort akartak? Ma azt követelhetnénk, egyenlő hozzáférést a nyilvános publikációkhoz! Hírközlést, ne sárdobálást!)

2. Felelős Minisztériumot Buda-Pesten.

(Ma több is van, változó nevekkkel, 4 évenként változó po-

Petőfi Sándor

litikai akarattal. Kérdés, hogy mindegyik, mindig felelős-e a közelvásárainak? Ma azt követelhetnénk, hogy legyen minden minisztérium számonkérhetően felelős a nemzet boldogulásáért: külön-külön minden egyes állampolgár, de különösen a kisebbségi sorban élők jólétéért, biztonságáért. Több szolgálatot, kevesebb önigazoló bürokráciát és semmi személyes önérdeket!

3. Évenkénti Országgyűlést Pesten.

(Ez is túlhaladott óhaj. Van szabadon választott Parlamentünk. Hetente, háromhetente ülésezik is. Az erről szóló viták öncélúak. A ma követelése az lehetne: a Parlament mindennel foglalkozzon ami közérdek, és csak azzal! A nemzet, a polgárok, a honfitársak pedig ne fogadják el kommentár nélkül

az ott hozott döntéseket, ha azzal nem értenek egyet.)

4. Törvény előtti egyenlőséget polgári és vallási tekintetben.

(Ez is majdnem megvalósult. Ma mondhatnánk, hogy egyenlők között ne legyenek egyenlőbbek!)

5. Nemzeti őrsereget.

(Mindig is voltak magyar és roma katonáink, vezettek is eleget, de a külsőségek ellenére nem volt nemzeti hadseregünk. Ma nemzeti a hadsereg és már nincs vita annak hivatásos vagy sorköteles jellegéről. Ma követelhetnénk: korszerűbbet, hatékonyabbat és még több cigányszármazású hivatásos katonát, akadálymentes érvényesüléssel!)

6. Közös teherviselést, képviselő egyenlőség alapján.

(1848 áprilisában a választások adatai így alakultak: a Pesten évenként tartandó Országgyűlés képviselőinek megválasztására az addig választásra jogosultakon kívül, minden 20 éven felüli férfi választójogot nyert, aki nem állt büntetőeljárás, gyámi, gazdai hatalom alatt, törvényesen bevett vallásfelekezethez tartozott, bizonyos vagyoni követelményeknek (300 forint értékű ingatlan, illetve negyed úrbéri telek, stb.) megfelelt, vagy – jövedelemre való tekintet nélkül – értelmiségi volt. A választhatóságot 24 éves korhoz és magyar nyelv ismeretéhez köthették. Bár a lakosság – már-már a férfi lakosság – nagy többsége választójog nélkül maradt, történeti statisztikai számítások szerint az addigi

mintegy 1,6–1,7% helyett így is 7–9%-ra emelkedett a választásra jogosultak számaránya. Az országban 377 választókerületet szerveztek. Ebből 18 jutott Horvátországra, 17 Katonai Határőrvidékre, 69 helyet szabadon hagytak Erdély számára, amelynek Magyarországgal való egyesítéséről külön törvénycikk intézkedett. – A 2002-es választás adatait, törvényeit is ismerjük, de nem vállalkozom annak kommentálására. A teherviselés: van adó, szigorúbb, mint Európában bárhol. Ma követelhetnénk: a közteherviselés pénzeit csak a közjavára fordítsák és lehetőleg nagyon hatékonyan, nagyon igazságosan!)

7. Urbéri viszonyok megszűntetése.

(Történelmi kategória ez ma már. De követelhetnénk a lelki, szellemi, fizikai árucserékapszolás urbéri viszonyainak megszüntetését...)

8. Esküdtszék.

(A magyar jogrend nem, de az angolszász ismeri ezt a fogalmat. Robert Frost azt mondta „Az esküdtszék 12 emberből áll, akiket azért választottak, hogy eldöntsék kinek az ügyvédje jobb.” Azonban a jogi döntések társadalmi kontrollja ma is szükséges. Nagyon elméleti és szabad értelmezésben az Alkotmánybíróság normatívái e célt szolgálják.)

9. Nemzeti Bank.

(Van. Működik. Közéletünk túlságosan is pénzcentrikus. Kívánhatjuk: A Nemzeti Bank öröködjön a nemzet pénzügypolitikáján a nemzet érdekében, és csak a nemzet érdekében!)

10. A katonaság esküdjék meg az Alkotmányra, a magyar katonákat ne vigyék külföldre, a külföldieket vigyék el tőlünk.

(Megvalósult ez? Az osztrák, német, szovjet csapatok el-

hagyták hazánkat. 1541-1989 között mindössze az 1848-49-es szabadságharc alatt volt igazi nemzeti őrségünk. – Ha megfogalmaznánk most valami követelést, a politikába ártanám magam... Nem teszem!)

11. A politikai státuszfogyók szabadon bocsátassanak.

(Nem olyan régen valósult meg. Még nyitottak a sebek. Gondoljunk 1944-re, az 50-es évekre, gondoljunk az 56-os fiatalokra, 48 folytatóra... 13 éve követelés lehet: soha többé!)

12. Unió, vagyis Erdélynek Magyarországgal egyesítése.

(Ugye, nem kívánja senki, hogy ezt a kérdést ma aktualizáljam? De mégis! Kossuth egy Duna-konföderációban, laza államszövetségben gondolkodott. Az Osztrák-Magyar Monarchia gazdasági előnyeit több nemzetű, nemzetiségű alakzatában nem tagadhatjuk. Ma Európai Unióról beszélünk.

Másrészről gondoljunk a státusztörvény kiváltotta kicsinyes viszálykodásra, és a cigányság máig megoldatlan, húsbavágó problémáira...)

A poros, túlhaladott követelések helyére tehetnénk a nemzet felemelkedését szolgáló oktatás, egészségügy, foglalkoztatás, és a kisebbségi jogok jobbításának elvárásait. A 12 pont liberális, szabadsággelvű politikai fogalmazvány. A történelem igazolta megalapozottságát. A ma 12 pontjában helyet kaphatna: szabadságot és ne szabadosságot, egyenlőséget a teljesítmény alapján, testvériséget, de legalább barátságosságot, szolidaritást a humánus parancsa szerint, a konszenzusra törekvés jeleivel... És végül elevenítsük fel a röpirat utolsó sorát: „Legyen béke, szabadság és egyetértés!” Legyen!

szécsimagda

A Landerer nyomdából megmaradt gép, amivel a 12 pontot nyomtatták.
Fotók: Nyári Gyula

Dr. Lázók Anikó

ta az Egri csillagokat, amikor még az nem volt kötelező.

Bár nem cigány környezetben nevelkedett, szülei, s valamilyen akinek köze volt Anikóhoz mindig arra figyelmeztették, hogy soha ne feledje: ő roma. Le sem tudta volna tagadni, hiszen a rasszjegyek elárulják. De Anikó vállalta is. Igaz, olykor megdöbbenéssel látta és fogadta a romák nyomorát, s kereste az okokat már ifjú ember korában is. Nem tudott beletenyugodni, megbékélni a kilátástalan helyzettel. Nagy örömet jelentett egész családnak, amikor sikerült meg-

győzni Manyikát, hogy Anikót is tovább kell taníttatni, mint fiát Tibit, aki ma már **dr. Lázók Tibor**, s szintén jogász. Anikó a végtelenül szorgalmas, kitartó lány bátyját követve felvételizett a Miskolci Egyetemre, ahol a jogi karon végezve avatták doktorrá. Anikó az egyetemen is vállalta romaságát. Évfolyamtársainak egy része először azt hitte, valamelyik közelkeleti országból érkezett. Egzotikus szépsége, kreol, sima arca, nagy, fekete szemei, ébenfekete haja után arra nem is gondoltak, hogy ő cigány. És Anikó megvallotta. Csodálkoztak-e rajta vagy sem, nem tudom, de azt igen, hogy buktak rá a fiúk, körüludvarolták, versengtek kegyeiért, s az egyetemen bomlott ki a szerelem első virága. Egy magyar fiú, évfolyamtársa kérte meg a kezét, s ő igent mondott.

Nyíregyházáról Székesfehérvárra került, de a szerelem olyan rövid volt mint a tiszavirág élete. Egyik alkalommal aztán érkezett a telefon, men-

jünk érte. És a család Anikót hazahozta. Nem bántódott. Érezte, nem volt hozzávaló, akinek ő igent mondott. És Anikó azóta egyedül áll helyt az életben, vállalja a családfői szerepét, az anyjával él, lakik, s egyetlen kislányának, Dórinak szenteli az életét.

Hosszú ideig láthatatlanul is fogtam a kezét, egyengedtem útjait, s ha szükséges volt tanácsokkal láttam el. Anikó a lelkileg érzékeny, de mindig a feladatokra koncentráló, kiváló megoldóképességekkel, s lényeglátásra törekvő fiatal jogász helyt állt minden poszton. Valójában általam, s másik unokabátyja, **Farkas Tibor** által került a roma mozgalomba. Ennek előtte azonban Nyíregyháza Megyei Jogú Város kisebbségi referensként szerzett érdemeket, majd a Megyeházára került, s itt töltötte be ugyanezt a funkciót, szívében viselve a romák számainak gondját-baját. Ott segített, ahol tudott. Ajtaja mindenki előtt nyitva állt. Roma iskolai tanulóknak szervezett nyári táborokat Dombrádra a Tisza-partra, országjárásra vitte a gyerekeket.

Hosszú ideig dolgozott, s állt helyt példamutatóan a megyei közigazgatás apparátusában. **Dr. Zilahi József**, a megyei közgyűlés egykori elnöke, országgyűlési képviselő büszke volt rá. Anikóval szinte mindennapos volt a kapcsolat. Sokszor felkerestem a megyeházán. Volt úgy, hogy csak meglátogattam, olykor tanácsokat kértem tőle, vagy ő kért véleményt kényes ügyekben. Igazi testvéri kapcsolat fűzött, s fűz ma is Anikóhoz, akire büszke vagyok.

Ritkán hallottam panaszkodni. Olykor megkérdeztem – tudatosan! – nem „bántják”-e, nem „mellőzik”-e, nem érz-e, hogy diszkriminálják? Hosszú ideig magába folytatta panaszát, bár láttam szomorú fekete szemiből, hogy valami bántja. S egyszer aztán kibuggyant belőle, hogy az egyik országgyűlési és önkormányzati képviselői választások sikeres befejezése után a főjegyző megköszönve az osztály dolgozóinak a helytállását, őt jutalmazta a legkevesebb prémiummal.

Anikó úgy érezte, kést döftek bele. Érezte, hogy mi van emögött, de nem szólt. Holott az osztályon mindenki tudta, hogy **dr. Lázók Anikó** végezte a választási munkák dandárját. Csodálkoztak is a munkatársai közül néhányan – akinek elmondta – hogy mennyi jutalmat kapott.

Ő is vajdított, hogy elmondja-e nekem, s én is, hogy tudomására hozzam-e dr. Zilahi Józsefnek, a megyei közgyűlés elnökének. Elmondtam. A megyei elnök külön jutalomban részesítette, s ország-világ előtt köszönte meg Anikónak a választáskor végzett kimagasló munkáját. Anikó öntudatos, érzékeny természetű, finom lelkületű ember. Kötelességének tudatában cselekvő. A fiatal roma szakpolitikus nemzedék egyik kiválósága, aki a rábízott feladatokat precízen, pontosan, nagy munkabírással végzi. Kezdetektől ott állt a Magyarországi Cigányok Kulturális Szövetsége megyei elnökségében mellettünk, egy ideig alelnökeként tevékenykedett, a cigány holokauszt első hazai cigány áldozati emlékmű felállításának kuratóriumában is dolgozott Nyíregyházán.

Példáson helyt áll a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány kuratóriuma igazgatójaként is. Amikor erre a posztra jelölték, s elvállalta, még pontosan nem tudta, hogy milyen restanciát kell pótolnia, de pontos, precíz, átlátható, olyan közigazgatási rendszert dolgozott ki munkatársaival együtt, amelyre büszke lehetne bármilyen szervezet vezetése. Dórikát például neveli, óvja még a szélről is, szerető anyaként gondoskodik róla s a mind betegbb édesanyjáról, aki jóban rosszban mindig mellette áll, s szeretete, gondoskodása övezi féltve őrzött lányát Anikót és unokáját Dórikát.

Sorsfordító szerepét, képességét génjei hordozzák. Példamutatása követendő.

(MTV 2004. február 20.)

Farkas Kálmán

Anikó, a Farkas-Ökrös-Suki-Lázók familia eminens személyisége, családnunk egyik példaképe. Apai ágon nagyanyja **Ökrös Anna**, dédanyja **Ökrös Mária**, ükanyja **Lázók Róza**. Anyai ágon nagyapja **Dávid Gusztáv** kereskedő, nagyanyja **Rácz Veronika**, megbecsült emberek voltak Nyíregyházán, akik az egykori Sárvári telepen éltek. Innen, a takaros kis tiszta házból vette feleségül **Lázók Tibor Manyikát**, aki már akkor is gyengénlátásával bajlódott. Példás nevelésében, gondoskodásban részesült szülei részéről.

Anikó életútját csecsemő kora óta kísérem, nyitott könyvként cseperedett fel előttem, s példás magatartással, nagy szorgalommal tanult, s végezte el az általános iskolát, majd a középiskolát. Szülei gondoskodtak róla, hogy Anikó semmiben ne szenvedjen hiányt, mindig tisztán, felkészülve ment az iskolába, s ő már akkor olvas-

Figyeljünk egymásra!

Roma és magyar vöröskeresztes aktivisták közösen dolgoznak a rászorultakért

Nyugdíjasként is szervezi az aktív vöröskeresztes munkát Borsodnádason Halász Géza, aki a helyi alapszervezet titkári teendőit látja el. Mint mondta, mai világunkban minden településen igen nagy szükség van erre a karitatív tevékenységre. De az észak-borsodi város olyan polgárral is büszkélkedhet, mint Érsek Zoltán, akinek 2003-ban a Véralók Napján, több évtizedes véradásáért részesített elismerésben a Magyar Vöröskereszt és az Országos Véradó Szolgálat.

Tíz év után

– 1993-tól foglalkozom vöröskeresztes munkával Borsodnádason, a tagjaink száma akkor 160 fő volt, de a Borsodnádasi Lemezgyár és a munkahelyek megszűnésével fokozatosan csökkent a létszám. Ez idő alatt a véradás rendszeres szervezésével foglalkoztam, mivel az alapszervezet nem működött. (1996-ban Halász Gézát a véradás szervezéséért ezüst fokozattal tüntették ki a Véralók Napján). 2003. augusztus 8-án újjá alakult a vöröskeresztes alapszervezet, melynek újból titkára lettem, s a kezdeményezésünket azonnal felkarolta **Dr. Benkő Gábor** főorvos úr. Az eltelt hónapokban 133 főre bővült a tagságunk – kezdte a beszélgetést Halász Géza.

– **Milyen a tevékenységük aktivitása?**

– Kialakult egy aktivista mag, akik „húzzák” a tagságot, hiszen ezt a munkát a szabadidőnkben végezzük. Nagyon jól esett az, hogy kaptunk egy irodát a Petőfi Művelődési Házban **Pappné Szalka Magdolna** vezetőnek köszönhetően. Elmondhatom, hogy elég sok ruha gyűlt össze adományokból a rászorultak számára. Minden héten csütörtökön 9–13 óráig nyitva van az irodánk, s itt lehet a ruhák között válogatni. Ez az időpont jelenti az ügyfelek fogadását is, így aktív kapcsolatban vagyunk a helyi lakosokkal. A befolyt tagdíjak 60 százaléka marad a szervezetünkönél, az alapszervezetünk ebből hozzájárult ahhoz az összeghez, melyből Ózdon a területi Vöröskereszt karácsonyfát állíthatott fel. Mi is részt vettünk az iskolával és a települési önkormányzattal közösen az iskolás gyerekek karácsonyi ajándékozásában, színvonalas műsor is szórakoztatta a diákokat.

Mindenki tegye szívügyévé

– Tervek és célok?

– A 2004-es év terveit illetően nem mondunk le arról, hogy minél többen legyünk, mert a tagdíj bevételünk végső soron egy biztos forrás. Létszámunkat tekintve az ózdi térség-

ben az alapszervezetünk a harmadik helyet foglalja el. Olyan tervünk is van, hogy az iskolában szeretnénk létrehozni egy ifjúsági alapszervezetet, az iskolában a szervezési munkában **Cseh Béláné** nyújt segítséget.

– **Az emberek életköri problémái romlanak, így a vöröskeresztes segítő munka**

jelen-tősége is felértékelődött...

– Igen. Ezt érezzük olyan formában is, hogy nagyon sok az igénylés. **Kevesebb jövedelemből, szociális segélyekből élő családok is vannak, így a ruhák váloga-**

tásából kifolyólag folyamatos a látogatottság az irodánkban. Nem kevés helyről jelzik, hogy ruha adományokkal segítenék a munkánkat, de problémát jelent a szállítás, mivel gépkocsival nem rendelkezünk. Az irodába történő szállítást vöröskeresztes tagjaink hozzátartozóinak, illetve a polgármesteri hivatal gépkocsijával oldjuk meg. Örömet jelent számomra, hogy a véradást tavasszal és ősszel is megszervezzük, s egyre növekvő számban vesznek részt ebben a borsodnádasi lakosok. A helyi romák is résztvevői a vöröskeresztes munkának, valamint a véradási akcióknak, mert ők is érzik azt, hogy végső soron a rászorultakért harcolunk. A fő célunk az, hogy minél több emberen tudjunk

segíteni. Én arra kérnék mindenkit, hogy tegye szívügyévé ezt a karitatív munkát!

Az emberi élet védelmében

Életvidám ember a Borsodnádason élő Érsek Zoltán. A hatvanas éveiben járó férfi munkaviszonya jelentős részét az egykori Ózdi Kohászati Üzemeknél töltötte le, de nyugdíjasként is segít a szomszédainak, így fát vág és bevásárol. Több évtizede rendszeres véradó.

– 1959-ben egy film megtekintése után döntöttem el, hogy rendszeres véradó leszek. Az emberi érzés motivál, az emberi élet védelmében adok vért. Három havonta adok vért, a vércsoportom RH pozitív, s a könyvet mindig magamnál hordom. Ezt 44 éve teszem rendszeresen, de elsősegélynyújtó tanfolyamot is végeztem. 2003. november 27-én a Véralók Napján oklevél és karóra adományozásával ismerték el rendszeres véradói tevékenységemet a Magyar Vöröskereszt és az Országos Véradó Szolgálat. A Parlamentben a Himnusz elhangzásakor nagyon elérzékenyültem, mert éreztem hogy megbecsülnek...

– **Mit üzen a nyilvánosság-nak?**

– Jobban oda kellene figyelni egymásra! Meg kell érteni a véradás fontosságát, hiszen a vér életet ment, gyógyszereket készítenek belőle. Táradalmi célú hirdetésként többször kellene reklámozni a tévékben a véradást. Ma olyan világot élünk, hogy mindenki rohan, csak a saját gondja érdekli. Figyeljünk egymásra!

Józsa Zoltán

Okos javaslatok – válaszra várva

Varga Ilona a Cigány Félóra szerkesztő riportere immár sokadszor készítette figyelemre érdemes interjúkat a szegénység ellen, a cigányság élethelyzetének javítása szolgálatában. Ez történt február 6-án is, amikor **Farkas Elemér** roma vezetőt és **Birta Jánost** kérte mikrofonja elé. Nem érdemtelenül, mert akik figyelemmel kísérték mondanójukat, azok sok hasznos információhoz jutottak, mert a már említett ügyben sok hasznos javaslattal, s persze kritikával, kezdeményezéssel is éltek, amelyeket az illetékeseknek, elsősorban talán az Országos Cigány Önkormányzatnak kellene figyelemmel kísérni és hasz-

nosítani.

Nem tudom végeznek-e sajtószemlét az OCÓ-ban. Ha csupán a roma lapokat (Lungo Drom, Amaro Drom, Khetano Drom, Világunk) s rádió és tv-adásokat (Cigány Félóra, Roma Magazin) rendszeresen figyelemmel kísérik, már ezekben is annyi javaslat, kezdeményezés, hasznos tanács, kritika hangzik el, amelyeket okosan hasznosítanak terveik készítéséhez, s olyan ügyekkel foglalkozhatnának, amelyek a romákat is érdeklik.

De vajon érdekli-e őket? Ha nem, akkor hiába minden kezdeményezés. Farkas Elemér az interjúban elmondta, hogy leírt kezdeményezésüket először még válaszra sem méltatták.

Csak sürgető levelükre voltak hajlandók tessék-lássék foglalkozni az általuk javasolt kérdésekkel: (romaügyi integrációs minisztérium, a létminimum alatt élők helyzetének megoldására tett javaslat, ezek nyilvántartása államigazgatási rendszerben, a lakosság egyharmada él létminimum alatt, ezek összeírása. A létminimum alatt élő családok komplex kezelése stb.) Minden minisztériumnak elküldték a javaslataikat, 1200 önkormányzat is megkapta. A parlamenti pártok hasonlóan. Az OCÓ elnöke megkerülte, még elnökségi ülésre sem terjesztette.

Birta János elmondta, hogy új forgóeszköz hitelrendszer dolgoztak ki a roma vállalko-

zók részére, olyan oktatási rendszert, amelyben részt vesz az MTA és az Eötvös Lóránd Tudományegyetem. Ezzel a romák iskolai felzárkóztatását segítik, s szakmai képzésekre irányítják. Különböző képzéssel fokozatokat dolgoztak ki. Cél: segíteni abban, hogy vállalkozóvá válhassanak a romák.

Nehéz néhány gondolatban elmondani pontosan, miről van szó e terjedelmes javaslatokban. Helyes lenne, ha ezek írásban is megjelenének elsősorban a roma lapokban, de mindenképpen az OCÓ gondoskodhatna róla, hogy a javaslatok eljussanak a roma önkormányzatokhoz. Ez is a feladata, s az, hogy a roma médiákban elhangzó okos kezdeményezéseket felkarol-

DUNA TV

Dankó Pista és utódai

Jó hírverés volt a már-már feledésbe hajló magyar nóta, cigányzene és cigányzenészek mellett a Dankó Pista és utódai

mert betekintést nyújtott a magyar nóta, cigányzene XIX. század körüli születésébe, hanem azért is, mert tiszta forrás-

című nótabetétekkel, híres előadók és nagy mulattatók által műsorra tűzött fehér-fekete kópiás film (február 6). S, ha csak ennyi lett volna a mondanója, már akkor is fontos kiemelkedésnek tekinthető. Nem csupán azért, ből mutatja be értékeinket, a cigányzene hatását, olyan zene-költők iránta érzett szerelmét, mint **Petőfi, Arany, Pósa, Gárdonyi** és a többiek, akik a megszülető, a cigányzene aranykorához tartozó cigányzenészek részére írtak verseket, dalokat, szövegeket. S az aranykort követő ezüstkort legnagyobb alakja az a **Dankó Pista** volt, aki bejárta a világot, egyaránt volt az angol királyi udvar és a cáár kedveltje, de legfőképpen a magyar nép szeretett és csodált primása.

Elsőként **Boross Lajos**, a primás király emlékezett Dankóról, amikor megszólaltatta hegedűjén a híres nótái közül az *Eltörött a hegedűm* és a *Madár vígan dalol a lombos ágon* címűt. Mint **Csemer Géza**, a szakavatott író mondta: Dankó Szegedről hódította meg a világot. Csemer is innen indult s ívelt írói pályája. **Pongrácz Kálmán** zeneszerző történelmi hitelességgel beszélt arról, hogy a magyar nóta 1848, a szabadságharc után alakult ki.

Ebből lett egyik ágon a palotás tánc, míg a másikon a csárdás.

A magyar nóta kelt életre e filmen a legjelentősebb magyar mulattató színész **Jávor Pál** és **Páger Antal** előadásában, s **Melis György** híres operaénekesünk ajkán csendült fel az *Eltörött a hegedűm* dallamai. A primások sorában feltűnt **Boross** mellett **id. Magyar Imre**, **ifj. Sánta Ferenc** és **Puka Károly**, a díjnyertes primás. Felvillant a filmen az a szatymazi parasztház is, ahonnan **Jó Ilonkát**, szerelmét világgá szöktette Dankó Pista a híres zene-költő, cigányprimás, akinek márványszobrot állíttatott Szeged városa.

Dicsérendő a Duna TV kezdeményezése, hogy műsorára tűzte ezt a filmet. Kihalnak a ma még hallható, különböző stílusokat képviselő híres cigány muzikusok is. Hazafias küldetés lenne, ha a legkiválóbbakat filmen örökítené meg a média, a Mozgóképek, hiszen kulturális örökségünk részei.

/-kas./

Évfordulók - események

Dilinkó Gábor

Balázs János színre lépését követően az egyre-másra jelentkező, hihetetlenül tehetséges cigány festők szinte kivétel nélkül valamelyik vidéki közösségből érkeztek, s képeik is helyi élményanyagaikat közvetítették. **Dilinkó Gábor** (népszerűbb nevén: Bizsu) viszont ízig-vérig nagyvárosi volt, flaszteron termett, proletársorsú, igazi vagány, feje fölött az 1956 vérzivataros napjaiban szerzett láthatatlan, de őt mindenhova elkísítő töviskoronájával. Egy kilencgyerekes újpesti roma család sarja volt. Édesapja hol szegkovácsként, hol a Duna-parti kikötő alkalmi dokkmunkásaként kereste a kenyerre valót. Újpesten (ami akkor még nem Budapest IV. kerülete, hanem önálló peremvárosa volt) járta ki a négy elemi osztályt, s rajztudásával már akkor kitűnt a társai közül. Szülei válása és édesanyja betegsége miatt egy időre, menhelyre került, s családtól-családhoz helyezve lelencként élte meg – a **József Attila** visszaemlékezéseiből és **Móricz** Árvácskájából is jól ismert – akaratpróbáló, elszánó idők. Szerencsés csillagzat alatt születhetett, mert végül legalább ezeket a háborúba hajló, egyébként is vészterhes éveket múlhatatlan lelki sebek nélkül vészelte át. Sőt, későbbi pályájára nézvést kedvező emlékekkel jutott túl rajtuk. Az egyik helyen az agyagozás, kerámiázás titkaival gazdagodott, egy másikon pedig, gyerekként, **Derkovits Gyulával**, a később ünnepelt proletárfestővel is összesodródott. (Máig emlegeti: segített neki festéket keverni.) A felnőtt kor küszöbére érve maga is a kovácsüllő és kalapács világában keresett megélhetést, de kedve fogytán átpártolt a bőriparhoz. Bőrgyári munkásként aztán elég ideje volt megtapasztalni az 50-es évek szemforgatóan farizeus politikáját. A munkáshatalomról papoló vezérekkel szemben ő ugyanis jól ismerte a békekölcsönökkel, MHK-mozgalommal, munkaversenyekkel végsőkig elcsigázott kétkezi dolgozókat, hisz egy volt közülük. Maga is az ezerszer átkozott-áldott Józsefváros utcáin és házai között forgott. A füstös klimókban, s a hámló vakolatú, golyóluggatta házak udvarán, amikor a diszkrétén papírdarabba csomagolt – emeletekről, ablakokból hulló – pénzérmékért énekelt. Az éjszakai élet egyik közismert alakja lett. Amikor aztán elemi erővel felszínre törtek a sokáig elfojtott indulatok, s kitörtek a harcok, élettársával – a Corvin közti felkelők hősi halottjával, **Kócosossal** – együtt a fegyveres ellenállás egyes számú gócpontján küzdenek. (A boncoláson derül ki: Kócos négy hónapos magzatot hordott a szíve alatt, így az orvlövész nemcsak reménybeli hitvesétől, megszületésre váró gyermekétől is megfosztotta Bizsut.) Ma sem tudni, miként élhető túl egy ilyen veszteség. A történelem azonban nem sok időt hagyott az egyéni fájdalomra gondolkodni, mert a csatározásokból és utóvédharcokból hátralevő néhány hét több fordulatot, döntési

helyzetet és lépéskényszeret tartogatott még, mint máskor negyed század. Bizsut **Maléter** (a forradalom hadügyminisztere), s a nemzetőrség ezredeseiként tartották számon. Büntetését is ehhez mérték: első fokon halált kértek rá, majd tizenkét év letöltendő szabadságvesztésre ítélte a bíróság államellenes fegyveres szervezkedésben való személyes részvétel, hűtlenség és hazaárulás miatt. Másodfokon végül hét évre mérsékeltek a büntetését. Vácott raboskodott. Mások mellett **Göncz Árpáddal**, **Obersovszky Gyulával** ült együtt s – megint milyen sorsszerű – Buza János festőművésszel került egy cellába, aki mivel állami megrendeléseket kapott, rabként is folyamatosan alkothatt. Bizsut is rákapatta a festegetésre. Szabadulása után évekig rendőri ellenőrző felügyelet alatt tartották. Bár felesége szülőfalujában, Dobozon korábban már több épületre is készített freskókat, de 1975-ben, amikor egy közlekedési baleset következtében hosszú ideig otthon kellett maradnia, kezdett csak el igazán festeni. (Később leszázalékolták, s nyugdíjasként a 90-es évek végéig – egyre inkább elhatalmasodó – szenvedélyének, művészi kibontakozásának élhetett.) Ma már csak ritkán áll a vászon elé.

1982-től már kiállításokon is szerepeltek művei. Első önálló tárlatát 1987-ben, Diósgyőrött rendezték meg. Naiv festőként tartották – s sokan tartják ma is – számon, pedig témaválasztásaiban, s a festői kifejezőeszközökben egy idő után átlépte a Rubicont. Az igazi ismertséget az 1985-ös esztendő hozta meg számára, amikor egy kiállítás nyomán több tévéfilm és műsor is készült róla, illetve vele. A kezdetben ráaggatott „csodabogár” szerepkört is szétfeszítette (kezdetben ketős újdonságként tálalták, hogy cigány, de még inkább, hogy ecset helyett az ujjával fest). Festményeit Lengyelországban, Németországban, az Egyesült Államokban, Franciaországban, a művészet fővárosának tartott Párizsban is megcsodálhatták a galériák látogatói. Idehaza számos település lakói láthatták a képeit. Katalógusok, könyvborítók, s albumok is őrzik alkotásait. 1956-os érdemei elismeréseként, néhány éve állományon kívüli dandártábornokká léptették elő. Az életéről folytatott beszélgetéseiket Solymár József 1996-ban „Csak álomban vagyok szabad” címmel, s „a cigány Bizsunak, azaz Dilinkó Gábornak kalandos élete” alcímmel könyv alakban jelentette meg.

Dilinkó Gábor 1929. február 8-án született, s most ünnepli hetvenötödik születésnapját.

Erőt, egészséget tábornok úr! Isten éltesse!

– Hegedűs Sándor –

Bokszi és Tulpica

cigány népmesék

Sáfár Sándor és Wuscher Anna gyűjtése

Hol volt, hol nem volt, túl az Óperenciás tengeren, de az Üveghegyen innen, élt egy daliás király. Ennek a királynak volt egy szép lánya. A király éppen most nősült másodszor, mert az első feleségét elvitte a kólika.

Szerencséjére másodjára olyan szép feleséget talált,

hogy hét megyében nem volt párja. Boldog volt a király. Acsarkodtak, pletykáltak az irigyei. Azt beszélték, hogy a királyné boszorkány. Bűbájossággal, mindenféle fűvekkel teszi szebbé magát, mint amilyen.

Hiszen a szépítés nem is lett volna baj, hanem a lakodalom után az is közszájon forgott, hogy a királynak három nap az élete. Addig kimutatja

magát a menyecske, utána megmutatja az urának az utat a túlvilágra. Persze, hogy a királynak senki nem szólt, mert nem mert szólani. Ő meg a nagy boldogságban észre sem vette, hogy eltűnt a lánya. Tulpicává átkozta a boszorkány. Éjszakánként fehér kutya képében a boszorkány végkimerülésig hajszoa Tulpicát.

Csoda ezek után, hogy

végigaludta a nappalokat a királylány? Az első este, amikor a Tulpicát üldözte a nagy fehér kutya, az útke-resztesződésben összetalálkozott egy legénnyel: Miklóssal, aki a kedvesétől ment haza. Elkapta a legényt a fehér kutya. Megszaggatta, megug-rasztotta, beleharapott az inába. Hetekig kúrálta az orvos, de segíteni nem tudott rajta. Azt mondta, veszett

„Második este is útnak indult a boszorkány, fehér kutya képében.” Illusztráció: Szécsi Magda

kutya volt. Siratta a rokonság, a menyasszony. Hiába. Megsajnálta a családot a király, örökös fejpénzt utalt ki részükre. Segélyt, amit soha senki el nem vehet tőlük. Jól jött a kis pénz, de nem támasztotta fel Miklóst.

Második este is útnak indult a boszorkány fehér kutya képében. El ne felejtsem mondani, hogy az urát megitta macskagyökér teával, attól úgy aludt, mint a tej. A fehér kutya most is zavarásztta Tulpicát. Tulpica menekült árkon, bokron, kerítésen át. Utána a fehér kutya. Egyszer amikor egy kerítést ugrott át a fehér kutya, pontosan egy lánynak a nyakába ugrott, aki késő este jött haza a beteg nagyanyjától... A lány a kutyától úgy megijedt, hogy egy sikítás és rögvést szörnyet halt. Erre a sikításra rohant ki a házból az anyja, hogy megnézzé mi a baja a lányának. Láta a fehér kutyát átugorni a kerítésen, de a lányán már nem tudott segíteni. Persze ezt nem hitte el, rohant a szomszéd utcába az orvosért.

– Szívgörcs – mondta az orvos, majd elbeszélte hogyan történt a dolog.

Az asszony elmondta hogyan ugrott be a fehér kutya a kerítésen. Egyenesen a lánya nyakába, azzal már ugrott is tovább a másik kerítésen.

– Kié lehet az a nagy fehér kutya? Nem ismerek senkit a városban, akinek nagy fehér kutyája volna.

– A boszorkány históriát az orvos nem hitte el. A temetésen a vőlegényen, a rokonságon kívül megjelent a király és a felesége is. A királyné egy zacskó aranyat adott a lány anyjának fájdalomdíjul. Az asszony elfogadta, de nem merte megtartani az aranyat, hanem elásta a temető sarkában. Ki tudja milyen veszedelmet akar hozni a házra a boszorkány királyné.

Az emberek továbbra is a boszorkány históriát beszélték szerte a városban. Az orvos kinevette őket, amikor neki is újból és újból elbeszélték. Ha-

nem a fehér kutya nagyon birizgálta a fantáziáját.

– Meg kell lesni! El kell pusztítani, amíg több bajt nem okoz.

Összehívta a város öregeit, vezetőit, hogy megbeszélje, mit tehetnének a fehér kutya ellen. Hogy el kell pusztítani, azzal mindenki egyetértett, de hogy ki lesse meg, ki pusztítsa el, a körül kitört a vihar. Mindenki a másikkal akarta megcsináltatni. Végül valaki azt mondta, hogy Bokszi, a szögkovács a legerősebb ember a városban, rá kell bízni a dolgokat.

Elmentek Bokszihoz. A város vezetősége nevében megkérték, hogy pusztítsa el az éjszakánként kujtorgó fehér kutyát.

– És a fizetség? Vagy úgy gondoljátok, egyedül én dolgozom ingyen a városért?

– Igaza van! – szolt az egyik öreg.

– Mit kérnél a munkáért?

– Nem keveset. Vegyenek nekem egy házat a város főterén, aztán adjanak egy vándoriparengedélyt, hogy ne zaklathassanak. Szabadon járhaszak, kelhessek mindenfelé az országban. Végül, hogy ne kelljen mindig gyalogolni, se munkába menet, se akkor, ha haza jövök, vegyenek nekem egy hátsó lovat!

– Rendben van. Megadjuk.

Egyhangúlag megszavazták. Rögtön meg is vettek egy eladó házat. Kiállították a vándoriparengedélyt. A kupapectól megvették a legszebb hátsó lovat. Istálló nem volt, hát bekötötték az egyik szobába, kinevezték azt istállónak. Bokszi egyedül élt, nem hiányzott neki a három szoba közül az az egy.

Hogy így mindent elrendeztek, Bokszi készült a kutya lesre. Elővette a szurkot, a billogot, a vasvellt. Fejébe nyomta az apjától kapott zöld szalagos zsíros kalapot. El ne felejtsem mondani, hogy az a kalap csodakalap volt. Aki a fejére tette, azonnal láthatatlan lett. Kiállt a keresztútra. Sokáig ögylgett, amíg meg-

pillantotta a fehér kutyát, ami elől menekült Tulpica. A fehér kutya Bokszi kalap miatt nem látta. Ha látta volna, egészen másképpen végződött volna a dolog. Így azonban, amikor a fehér kutya közelébe lopózott Bokszi, belevágta a vasvellt. A kutya elterült. Biztonság okáért még kétszer szúrta a vasvella. Ezután a kutya mellére tette a szurkot, meggyújtotta. Felforósította a billogot, s a kutya homlokára nyomta. Sisteregve maradt ott a billogozott jel. Ezután egy pöccintéssel az árokba lökte a kutyát. Most már emelt fővel mehetett haza, mint aki jól végezte a dolgát.

A város vezetői már korán reggel megjelentek Bokszi házában. Kíváncsiak voltak az eredményre. Előbb csak az ablakon lestek be, de mivel semmi mozgást nem láttak, bezörgettek, s bekiabáltak.

– Hé! Bokszi! Alszol?

Bokszi álmosan kíváncsorigott a szobából.

– Hát ilyen ember vagy? Mi vastagon megfizetünk, te meg az igazak álmát alszol még akkor is, amikor a hasadra süt a nap?

– Most már alhatok. Elinéztem a beste állatát.

– Hol? Mikor?

Bokszi elvezette őket a keresztúthoz, szemléljék meg a kutyát. Útközben elbeszélte, hogy, s mint esett a dolog a fehér kutyával. A kalapról persze bölcsen hallgatott. Értékelték csak árba az ő vitézi tettét!

Megérkeznek a keresztúthoz. A kutyának hűlt helye. El nem vitte senki, az biztos. Kinek kellene egy döglött kutya. Nem sok kellett volna, hogy megverjék Bokszi a város vezetői és visszavegyék amit fizetségképpen adtak. Vitakoztak, vitakoztak, végül a legokosabb javaslatot fogadták el: ha a fehér kutya még egyszer jelentkezik, az azt jelenti, hogy Bokszi hazudott. Akkor aztán elzavarják a városból, de még a megyéből is. Ezzel a határo-

zattal ment ki-kí a maga dolgára.

Útközben látják, hogy az utcán álldogál a város apraja nagyja. Beszélnek, meghalt a királyné. A király azonnal leszegezette a koporsóját, mert valami csúfság: égés, szemölcs, vagy mi jött a homlokára. A király kidoboltatta, hogy a város minden lakója köteles a temetés előtt egy – egy szál virágot tenni a királyné koporsójára. Vasárnap pedig mindenkinek meg kell jellennie a temetésen.

Nem is azért beszélgetett a sok ember az utcán, mert sajnálta az egy-egy szál virágot, pláne nem a temetésen való megjelenés miatt zúgolódtak, hisz arra kíváncsiságból is elment volna mindenki. Akkor miről beszélgettek? A rejtélyes halál okát találgatták. Azt sem találták rendjénvalónak, hogy a király leszögeztette a koporsót. A buzgóbbak már vitték volna a virágot a kis kápolnába, mert ott az előtérbe ravatalozták fel a koporsót. Hanem az igyekvők gyorsan, ijedten visszafordultak. A koporsót meg sem lehetett közelíteni, ugyanis a tetén ült egy Tulpica. A koporsót körbeállva pedig, kártyáztak az ördögök. Csak úgy döngött a koporsó, úgy csapkodták a lapokat: Negyven, snapszer...

Elérkezett a vasárnap. A temetésből persze nem lett semmi, mert se a király, sem a halottvivők nem mertek bemenni a kápolnába.

– Rettenetes szegény! Rettenetes szegény! – hajtogatta a király, míg az egyik főúr meg nem unta, s le nem állította a siránkozást.

– Fenséges király! Nem sópáncodni kell itt, hanem intézkedni!

– Mit intézkedhetek én az ördögök meg a Tulpica ellen?

– Mit? Mit? Hát doboltassa ki, hogy annak adja a lányát, meg a fele királyságát, aki elzavarja a koporsó mellől az ördögöket, meg a Tulpicát.

– Hogy ez nekem nem jutott eszembe! Hiszen már

egyébként is ideje lenne férjhez adni a királykisasszonykát.

– Hát akkor mire várunk?

Szóval már a király doboltatta is, hogy annak adja a lányát, meg a fele királyságát, aki elzavarja a királyné koporsója mellől az ördögöket is, meg a Tulpicát is.

Bizony nem tolakodtak a legények. Hallja a dobolást Bokszi is. Mondja a kisbírnak, hogy ő megpróbálkozik a dolgokkal.

– Tessék! Lehet próbálkozni!

Bokszi elballagott a kápolnához.

– Először bekukucskálok, mert lehet, hogy az egész csak kitaláció.

Így is tett. Bekukucskált a kulcslyukon. Meggyőződött róla, hogy bizony a sok ördög, meg a Tulpica nem kitaláció. Persze nem úgy van, hogy csak ukk-mukk-fukk, gyérünk fejjel a falnak. A tetejébe még nyomába van a tömeg, ez a bámészkodó banda. Ésszel kell itt gondolkodni! Mindent alaposan ki kell okoskodni, ne érje meglepetés az embert!

A bámészkodók legnagyobb csodálkozására, Bokszi nem ment be a kápolnába, hanem az erdő felé vette az utat. Az erdő szélén leült egy tuskóra, s jártatta az esztét. Egyszer csak azt veszi észre, hogy ráesteledett.

– Ez így pont jó! A sok bámészkodó elment aludni. Nézzük mihez kezdetünk!

Fejébe csapta a zsíros kalapot, ment a kápolna ajtóhoz. Belesett.

– Hát ezek jól bírják szuflával! Még mindig tart a kártyaparti. Ebben a pillanatban véletlen meglökte Bokszi egy kis ördög, mert nyitni akarta a kápolnaajtót, s a kalaptól nem látta Bokszi.

– Éppen jókor jöttél! – csípte nyakon Bokszi a kis ördögöt. – Na komám, én téged ide kipányvázlak a fához, mint a lovat. Hogy hívnak?

– Luci Feri. Könyörgöm

ne köss ki, mert ha itt hagysz kikötve, éhen, szomjan halok.

– Elengedlek én egy szempillantás alatt, ha megígéred, hogy szolgálom leszel. Járod velem a világot, és nyomod a fújtatót. Most pedig azonnal megmondod, hogy mitől félnek a testvéreid, hogyan tudom őket hazazavarni. Bántani nem fogom őket.

– Megígérem szolgálom leszek, de azt ne kívánd tőlem, hogy mindig melletted legyek. Ha hívsz, ha csak a nevemre gondolsz, én rögtön ott leszek. A testvéreimet meg könnyen megugraszthatod, de el ne áruld, hogy én beszéltem ki, mert vége az életednek. Ha szentelt vízzel keresztet fröcskölsz rájuk.

– Megegyeztünk. Ha hívlak, rögtön ott teremsz! Most pedig futás hazáig.

A kis ördög: Luci Feri boldogan szaladt haza. Bokszi pedig benyitott a kápolna hátsó ajtaján. A sekrestyéhez ment. Ott megfogta a pap szentelőjét és belépett a kápolnába, onnan az előtérbe. Természetesen a zsíros kalap a fején, ezért sem az ördögök, sem a Tulpica nem látta. Csak a szentelt vízzel rajzolt keresztet érezték. Tűzoltófecskendővel nem lehetett volna úgy szétspriccelni a társaságot, mint ezzel. Futott mindegyik ördög amerre látott. Bokszi elkapta tulpica hátán a bőrt. Megrázta. A bőr a kezében maradt, s előtte állt teljes életnagyságban a királykisasszony. A Tulpica bőrt Bokszi a gyertyalángján teljesen elégette.

– Hát akkor menjünk apádhoz, a felséges királyhoz. Annak ígért téged, meg a fele királyságát, aki megszabadít.

– Mehetünk!

Luci Feri eléjük toppant.

– Hoztam nektek egy fürt szőlőt. Egy – egy szemet egyetek meg, akkor senki meg nem ronthat benneteket, senkinek nem lesz hatalma felettetek. A maradék fürtöt madzaggal kössétek az ajtó fölé. Ha rossz lélek akar

bemenni hozzátok, a szőlőfürt úgy fog csengeni, mint a Svarc botos csengője.

Megették az egy – egy szem szőlőt. Luci Feri elkészönt, ők meg hazakereszttek a palotába.

Nagyot nézett a király, amikor meglátta a lányát Bokszi-val.

– Felséges király úr! Bokszi a nevem. Elzavartam az ördögöket. A Tulpica pedig a királykisasszony volt személyesen. Megszabadítottam az átoktól. Kérem a megígért fizetéseget!

A király a fejéhez kapott.

– Te Szent Isten! Cigányhoz adjam a lányomat, mégpedig olyan cigányhoz, aki olyan fekete, hogy a többiek Bokszinak hívják? Bokszi fiam! Nem lehetne másképpen megegyezni? Adok egy zsák aranyat, egy hátsólovat és szerzek hercegkisasszonyt feleségül.

– Én nem alkudoztam, amikor teljesítettem a király úr feltételeit.

Az urak sajnálták nagy szorultságában a királyt. Hanem ebben a pillanatban lépett be a pap, a kántor, meg a pakulár.

– Felséges király úr! Ez a cigánylegény elhappolta előlünk a szerencsénket. Mi is teljesítettük volna a feladatot, de ő elsiette.

– Na látod Bokszi fiam?

– Könnyű utólag okosnak lenni!

– Most mi tévők legyünk? – fordult a király ahhoz a főúrhoz, aki azt a bolond tanácsot adta, hogy a lányát ígérje az ördögök elzavarásáért.

Nem hiába volt ez a legokosabb főúr a palotában, most is kitalált valami okosat.

– Rendezzünk vetélkedőt, kérőknek táncversenyt.

– Legyen! – mondta a király.

A pap, a kántor, meg a pakulár már járta is versenyben. Bokszi azonban egy darabig csak nézte a táncolókat. Akkor szól neki a király.

– Hát te?

– Bolond ember az, aki job-

ban akar táncolni, mint ahogy tud. Majd meglátom ezek meddig bírják szuflával, akkor jövök én.

Harmadik nap kezdett fáradni a pap, a kántor, meg a pakulár. Akkor Bokszi volt a sor. Úgy táncolt, mint a hájder ménkű. Még cigány sem tudta volna úgy járni mint ő, nem-hogy magyar. Hanem váratlanul gondolt egyet.

– Mit fognak ezek engem méricskélteni paphoz, kántorhoz, pakulárhoz! Luci Feri! Most légy okos!

Abban a pillanatban ott termett Luci Feri. Kénköves füstöt fújt a három vetélytársra. Azok egy szempillantás alatt köszöborrá változtak.

Most aztán már nem volt mit válogatni a királynak, meg a királykisasszonynak. Egyedül maradt kérőnek Bokszi.

– Kéren szó kamen! – mondta a király. Nem tehetek mást, megtartották a lakodalmat. A papot meg a kántort kitették a kapu elé szobornak, a pakulárt meg a kastélykertbe. Mutogatták a szobrokat a hét országból, hét megyéből érkező vendégeknek. Magyarázták, hogy híres mesterek készítették a szobrokat a lakodalomra. Véletlen sem árulták el a kövéváltoztatást. Hogyne! Akkor többet nem merészkedne vendég a házhoz.

Hogy igaz amit elmondtam, azt megnézhetitek a királyi kastély bejáratánál, meg a kertben. Mai napig ott áll a három szobor. Én tegnap néztem, mintha csak élne most is a pap, a kántor, meg a pakulár.

Mesélő:

Rostás Gusztáv, 55 éves

A gyűjtés időpontja:
1992, Szarvas

Szómagyarázat:

Kéren szó kamen = legyen ahogy akarjátok, szeretnétek.

Tulpica = elvadult nőstény macska

Kárpátok Alapítvány

Kárpátok ROMANET Program

Az Open Society Institute (Nyílt Társadalom Intézete) támogatásával

A Kárpátok Alapítvány küldetése

A Kárpátok Alapítvány kitüntetett feladatának tekinti a közösségek kapacitásának növelését, a megértés, a regionális biztonság erősítését a határmenti és interetnikus együttműködések elősegítése révén Magyarország, Lengyelország, Románia, Szlovákia és Ukrajna határmenti térségeiben. Ennek megfelelően támogatja és segíti mindazokat a kezdeményezéseket, amelyek a civil közösségek és a helyi demokrácia fejlesztésére irányulnak, valamint a társadalom különböző szektorai közötti párbeszédet, a határmenti-, illetve interetnikus együttműködést segítik.

Az Alapítvány működési területe:

Magyarország: Borsod-Abaúj-Zemplén-, Hajdú-Bihar-, Heves-, Jász-Nagykun-Szolnok-, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyék;

Lengyelország: Kárpátalja vajdaság;

Románia: Bihar, Botosani, Hargita, Máramaros, Szilágy és Suceava megyék;

Szlovákia: Kassai és Eperjesi régiók;

Ukrajna: Lviv, Kárpátalja, Ivano-Frankivsk, Csernivci régiók.

A Kárpátok ROMANET Program küldetése

A Kárpátok Alapítvány eddigi adományozói tevékenysége során több roma programot támogatott, s ennek során kiderült, a határmenti régióban élő romák megosztanák egymással az elmúlt évek munkája során szerzett tapasztalataikat. A jelen program olyan projektekhez nyújt támogatást, amely a romák határmenti együttműködését, hálózatiépítését segíti.

A Program által támogatott céltérületek:

- látóutak és tréningprogramok szervezése a sikeres roma kezdeményezések bemutatására a Kárpátok Eurorégió országaiban, így lehetővé téve más szervezetek számára a tanulást és az adott kezdeményezések saját közösségeikben történő adaptálását.
- olyan közös, határokon átvívelő rendezvények és programok szervezése, amelyek a hosszú távú együttműködést segítik a határmenti régióban.
- azonos célkitűzésű roma kezdeményezések közötti hálózatiépítés.
- gazdaságfejlesztési programok támogatása, amelyek a roma munkanélküliség csökkentését és a roma közösségek életének javítását tűzik ki célul.
- Roma szervezetek együttműködésének elősegítése a roma érdekképviselőt erősítéséért.

2. Az elbírálás minőségi szempontjai:

- A projekt megosztható, adaptálható, terjeszthető a Kárpátok Eurorégió országaiban.
- A projekt hozzájárul a Kárpátok Eurorégió területén élő roma közösségek gazdasági és szociális helyzetének javításához.
- A projekt keretében tervezett közös, határokon átvívelő események, programok mind egyik résztvevő számára hasznosak, és a különböző szervezetek hosszú távú együttműködést segítik;
- A projekt elősegíti a roma kezdeményezések hálózatiépítését közös céljaik elérése érdekében.
- A projekt olyan közös intézmény létrehozását eredményezi, ami a roma szervezetek együttműködését se-

gíti elő, ezzel növelve befolyásukat és javítva érdekképviselői képességeiket.

3. A projektet benyújtó partnerszervezetek felé támasztott elvárások

- A projekt helyi támogatása legyen egyértelműen jelezve
- A résztvevő partnerek legyenek képesek végrehajtani a projektben meghatározott feladatokat.
- A résztvevő partnerek közötti szerep- és felelősségvállalás megosztás legyen egyértelmű.
- A partnerek már a kezdetektől (a projekt megtervezésétől számítva) vegyenek részt a munkában.
- Készüljön részletes költségvetés, amely egyértelműen meghatározza a partnerek felelősségét és kötelezettségeit.

Előnyt élveznek azok a kezdeményezések, amelyek:

- több mint két ország részvételével szerveződnek;
- hosszú távú hatással bírnak és a támogatás megszűnte után is folytathatók;
- példaértékűek lehetnek hasonló kezdeményezések számára;
- mérhetően helyi hozzájárulással lesznek kivitelezve.

Hogyan pályázható meg a támogatás?

A pályázatnak a következőket kell tartalmaznia:

- I. Információ a pályázóról
- II. Információ a projektről
- III. Információ a szervezet gazdasági helyzetéről és költségvetés

A pályázat megírásával kapcsolatban segítségért fordulhat a Kárpátok Alapítvány magyarországi irodájához:

Kárpátok Alapítvány
– Magyarország
3300 Eger;

Bajcsy-Zsilinszky u. 2.
tel/fax:36-516-750

E-mail: cfhu@axelero.hu

A pályázatokat magyar nyelven a Kárpátok Alapítvány magyarországi irodájához kell benyújtani.

A nevezett program támogatást nyújt a Kárpátok Eurorégióból érkező, roma határmenti együttműködést célzó projektek számára; a támogatás összege maximum 5000 USD lehet.

A pályázatok elbírálása folyamatos, a támogatási keret kimerülésig. (A pályázatok elbírálása a beérkezéstől számítva 8 héten belül történik meg.)

Pályázati feltételek:

A pályázati felhívás csak hivatalosan bejegyzett és bankszámlával rendelkező civil szervezeteknek, illetve helyi önkormányzatoknak szól (Magyarországon a pályázó lehet kisebbségi önkormányzat is). A Kárpátok Eurorégió területén kívül bejegyzett szervezetek részt vehetnek a projektben mint együttműködő partnerek, de nem pályázhatnak. Az együttműködő felek legalább egyike roma szervezet kell, hogy legyen. A projekt időtartama nem lehet hosszabb a Támogatási Szerződés aláírásának időpontjától számított 12 hónapnál.

Nem adható támogatás az alábbiakra:

- karitatív tevékenység;
- ösztöndíjtámogatás;
- ingatlan-, épületvásárlás;
- továbbpályáztatás;
- helyi infrastruktúra fejlesztése;
- nyereségorientált tevékenység;
- kutatási projektek;
- egyéni munka;
- választások és törvényalkotás befolyásolása.

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány pályázatot hirdet cigány vállalkozások támogatására

A pályázat célja:

hogy elősegítse a cigány mikro- és kisvállalkozások, családi kisvállalkozások valamint östermelők

- versenyképességének, munkahelyteremtő képességének fejlesztését,
- piacképes termelő- illetve szolgáltató tevékenységének kialakítását,
- értékesítési közösségének, termelői hálózatának megszervezését.

A Közalapítvány azokat a vállalkozói tevékenységeket kívánja támogatni, amelyeknek:

- eredménye piacképes termék vagy szolgáltatás,
- a támogatott tevékenység piaci igényt is kielégít, ennek következtében gazdasági eredménnyel is jár,
- cigány munkanélkülieket és jövedelempótló támogatásból kiesett cigány embereket, családtagokat foglalkoztat.

E célra elkülönített támogatási keretből pályázatonként maximum 1,5 millió forint kamatmentes visszatérítendő támogatás igényelhető. **Felhívjuk a pályázók figyelmét, hogy az elnyert támogatás teljes összegéről köteles elszámolni a támogatott.**

Az e célból készített űrlapon pályázhat minden olyan Magyarországon bejegyzett jogi személy, jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, egyéni vállalkozó, östermelő, vagy magánszemély, aki, illetve amely:

- a pályázatban kért visszatérítendő kamatmentes támogatás 10%-át kitevő saját erővel (nem csak készpénzzel) rendelkezik, vagy egyéb forrásból (Munkaügyi Központ, Országos Foglalkoztatási Közalapítvány, gazdahitelprogram, az FVM-től vagy a Gazdasági Minisztériumtól kapott támogatás, Vállalkozásfejlesztési Alapítvány és Területfejlesztési Tanács stb.) származó támogatást nyert,
- pályázata piaci igényekre épül, üzleti terven alapuló gazdasági eredményt tud felmutatni,
- a piaci és üzleti tervek mellett rendelkezik a jövőre vonatkozó elképzelésekkel, fejlesztési tervekkel,

- az igényelt támogatás összegének értékében megfelelő fedezetet tud biztosítani (1 millió forint feletti támogatási igény esetén kötelező a terhelhető ingatlanfedezet, ezen összeghatár alatt előnyt élvez az ingatlanfedezet, de készfizető kezesekeket is elfogadunk),
- vállalja, hogy a támogatás visszafizetéséig együttműködik a Közalapítvánnyal, továbbá, hogy a Közalapítvány által megbízott személynek betekintést enged a vállalkozás működésébe és a kért információkat legkésőbb 15 napon belül megadja.

Amennyiben a vállalkozói illetve östermelői igazolvány kiváltása folyamatban van, a pályázat elnyerése esetén a támogatást csak az igazolvány másolatának bemutatása után utaljuk.

A kapott visszatérítendő kamatmentes támogatást a támogatási szerződés megkötésétől számított 6-12 hónap türelmi idő után, maximum 4 év alatt kell a támogatás megítélését követően megkötött szerződésben szabályozott feltételek és futamidő szerint a támogatottnak visszatéríteni. A Közalapítvány a pályázó vállalkozásokat a döntés meghozatala előtt a helyszínen is megvizsgálja.

Előnyben részesülnek azok a cigány pályázók, akik

- tevékenysége tényleges munkahelybővítéssel jár,
- a pályázott tevékenységbe több saját erőt, vagy más forrást tudnak bevonni,
- elsősorban cigány munkanélkülieket foglalkoztatnak vagy kívánnak foglalkoztatni,
- szolgáltatási tevékenységet végeznek.

Nem részesülnek támogatásban a következő pályázók:

- akinek – beleértve a közös háztartásban élő családtagot is – vállalkozóként vagy valamilyen szervezet képviselőjeként a Közalapítvánnyal szemben tartozása van vagy korábbi elszámolási kötelezettségének maradéktalanul nem tett eleget,
- aki, vagy amely cég tulajdonosa vagy vezetője, a Közalapítvány Kuratóriumának, Felügyelő Bizottságának a tagja, vagy a Közalapítvány Irodájának a munkatársa, illetve azok közeli hozzátartozója (Polgári Törvénykönyv szerint),

- akinek vagy amely vállalkozásnak köztartozása van,
- aki, vagy amely vállalkozás ellen csődeljárás, felszámolási eljárás vagy büntetőeljárás folyik,
- akinek vagy amelynek a pályázata sertéstartásra irányul (a Közalapítvány a gyakran és kiszámíthatatlanul változó piaci körülmények miatt sertéstartásra nem ösztönzi a pályázókat).

A pályázat benyújtási határideje: 2004. március 31.

A pályázatokat egy példányban kell a Közalapítvány részére elküldeni. Pályázni kizárólag a Közalapítvány által készített pályázati űrlappal lehet, mely a Közalapítvány Irodájának közreműködésével 2004. február 2. után személyesen, telefonon, vagy felbélyegzett válaszböríték ellenében beszerezhető, vagy letölthető a Közalapítvány honlapjáról (www.macika.hu)

Kérjük, a borítékra írják rá: „vállalkozói pályázat”.

Hiányos pályázat esetében – az Iroda értesítését követően – maximum egyszeri hiánypótlásra van lehetőség.

A benyújtási határidőn túl érkezett pályázatokkal az iroda nem foglalkozik. Az esetleges hiánypótlásra adott határidőt követően még mindig hiányos pályázatok érvénytelenek! A Közalapítvány azokat nem őrzi meg, és nem küldi vissza.

Kezdő vállalkozások esetében egyes – az űrlapon külön jelzett – dokumentumok beszerzése a támogatás megítélését követően is megtörténhet. Ebben az esetben a támogatás kiutalására csak ezen dokumentumok pótlását követően van mód.

A benyújtott pályázatok elbírálására legkésőbb 2004. július 31-ig kerül sor.

Címünk:

**Magyarországi Cigányokért
Közalapítvány
1091 Budapest, Üllői út 47-49.
Tel: 455-9030
Fax: 455-9038
Internet: www.macika.hu**

Magyarországi Cigányokért Közalapítvány 68 millió forintos keretösszeggel pályázatot hirdet a hazai cigányság számára: megélhetést biztosító termelői tevékenységre irányuló programok támogatása céljából

Pályázók köre:

- helyi cigány kisebbségi önkormányzatok,
- települési önkormányzatok,
- jogi személyiséggel rendelkező cigány társadalmi szervezetek (tagszervezetek csak abban az esetben pályázhatnak, ha az alapító okiratban rendelkeznek arról, hogy a tagszervezet önálló személyiséggel rendelkezik).

Kizárólag olyan szervezetek pályázhatnak, melyeknek vagy azok képviselőjének korábbi pályázatából elsőbbségi vagy törlesztési kötelezettsége nem áll fenn.

Kétféle támogatási forma lehetséges:

1. Mezőgazdasági termelésre (szántóföldi és konyhakerti növények termesztése, kisállatok tartása és tenyésztése, méhészet) vonatkozó támogatás 1 millió Ft értékhatárig, amelynek 50%-a visszatérítendő támogatás, 50%-a vissza nem térítendő támogatás. A pályázati összeg felhasználásáról teljes egészében el kell számolni.
2. Kizárólag ültetvénytelepítést célzó pályázatok esetén (fás és cserjés ültetvény esetén) lehetőség van három évre vonatkozó pályázat benyújtására.
 - A fás ültetvény esetében a támogatás az első évben 1,5 millió forint, a második évben 1 millió forint, a harmadik évben 1 millió forint, melyből a második évben 30%-ot, a harmadik évben 50%-ot, a negyedik évben 60%-ot kell visszafizetni az előző évi összegből.
 - A cserjés ültetvény esetében a támogatás az első évben 1 millió forint, a második évben 1 millió forint, a harmadik évben 1 millió forint, melyből a második évben 30%-ot, a harmadik évben 50%-ot, a negyedik évben 60%-ot kell visszafizetni az előző évi összegből. A pályázati összeggel minden évben el kell számolni. Az évenként igényelhető 1,5-1-1 millió forint, illetve az 1-1-1 millió forint nem vonható össze.

Mindkét támogatási forma esetén a pályázatnak tartalmaznia kell:

- programot bemutató részletes ismertetőt,
- a pályázó távlati céljait,
- a pályázott tevékenység pontos leírását, mezőgazdasági programok esetén vetésváltási és állományváltóási tervet is,
- a tevékenység időbeni ütemezését,
- a program által érintett személyek számát, szándéknyilatkozattal (részvevők neve, teljes címe, személyi igazolvány száma, aláírása)
- részletes költségvetést, amely meghatározza, hogy a kapott támogatást milyen beszerzésre fordíthatják,
- más forrásból származó esetleges támogatás feltüntetését,
- a visszatérítendő támogatás visszafizetésének ütemtervét (a Közalapítvány csak adományt nem nyújt),
- települési önkormányzat pályázata esetén a helyi cigány közösség képviselőjének támogató javaslatán túlmenően együttműködési megállapodást a települési önkormányzat és a helyi Cigány Kisebbségi Önkormányzat vagy a cigány társadalmi szervezet között,
- a pályázó bankszámlaszámának fényképezését, adószámát,
- társadalmi szervezeteknek és alapítványoknak a bírósági nyilvántartásba vételt igazoló végzést, alapító okiratot, kisebbségi önkormányzatoknak az alakuló ülés jegyzőkönyvét,
- a beszerzésre és az értékesítésre irányuló előszerződések, szándéknyilatkozatokat,
- a szervezet határozatát a pályázat benyújtásáról,
- 30 napnál nem régebbi igazolást a jegyzőtől, ha a szervezetnek van adószáma, az APEH-től, hogy a szervezetnek nincs köztartozása.

A pályázatokat postán, egy példányban kell a Közalapítvány részére elküldeni. Pályázni kizárólag a Közalapítvány által készített pályázati űrlappal lehet, mely a Közalapítvány Irodájának közreműködésével 2004. február 2. után személyesen, vagy felbélyegzett válaszboríték

ellenében beszerezhető, vagy letölthető a Közalapítvány honlapjáról (www.macka.hu)

**Kérjük, a borítékra írják rá:
„megélhetési pályázat”**

**A pályázat benyújtásának határideje
2004. május 15.**

Hiányos pályázat esetében – az Iroda értesítését követően – maximum egyszeri hiánypótlásra van lehetőség. Ebben az esetben a pályázat beadási határidejének a hiánypótlás elfogadását tekintjük. Azt a pályázatot, amelyhez a kért hiánypótlás két hónapon belül nem érkezik meg, a Közalapítvány elévültnek tekint. Az állattenyésztési pályázatok esetén előnyben részesíti a Kuratórium azokat a pályázókat, amelyek minél nagyobb önrész bevonásával oldják meg a takarmányozást. A Közalapítvány a gyakran és kiszámíthatatlanul változó piaci körülmények miatt a sertéstartást nem támogatja. A kisállat-tenyésztési programok esetében a Közalapítvány a tenyészállatok beszerzésének helyére ajánlatot tehet. A pályázó köteles együttműködni a Közalapítvány által felajánlott képzésben és szaktanácsadásban. A pályázatok elbírálása előtt a Közalapítvány munkatársa felkeresi a pályázó szervezetet és az érintett családokat, hogy a pályázatban foglaltakról személyesen tájékozódjon. A Közalapítvány fenntartja magának a jogot, hogy a pályázati program megvalósulása során is helyszíni vizsgálatot végezzen.

A pályázat végleges elfogadásáról és a támogatás összegéről a Kuratórium dönt.

**Címünk:
Magyarországi Cigányokért
Közalapítvány
1091 Budapest, Üllői út 47-49.
Tel: 455-9030
Fax: 455-9038
Internet: www.macka.hu**

A Magyarországi Cigányokért Közalapítvány pályázatot hirdet több éve működő cigány egyéni és társas vállalkozások támogatására (kísérleti vállalkozói program)

A pályázat célja:

hogy elősegítse a fejlődőképes cigány kisvállalkozások versenyképességének fejlesztését, munkahelyteremtő képességének növelését, piac képes termelői, illetve szolgáltató tevékenységének bővítését.

A Közalapítvány ezen program keretében azokat a vállalkozásokat, vállalkozói tevékenységeket kívánja támogatni, amelyek:

- az elmúlt években bizonyítottan hatékonyan gazdálkodtak, illetve jelentős mértékű jövedelmet realizáltak,
- a tervezett fejlesztés bővíthető piaci igényekre épül,
- a tervezett fejlesztés több, jelenleg munkanélküli cigány ember, legalább egyéves munkaviszonyban történő foglalkoztatását biztosítja.

E célra elkülönített támogatási keretből legalább 5 fő foglalkoztatása esetén legfeljebb 5 millió forint értékhatárig, a pályázó által meghatározott, a pályázott tevékenység fejlesztéséhez szükséges, az üzleti tervben részletesen kidolgozott költségvetésen alapuló, kamatmentes visszatérítendő támogatás igényelhető.

Felhívjuk a pályázók figyelmét, hogy az elnyert támogatás teljes összegéről köteles elszámolni a támogatott.

A Közalapítvány fenntartja magának azt a jogot, hogy a kért támogatás mértékét a pályázat áttanulmányozása és helyszíni vizsgálat eredményeképpen módosítsa.

Az e célból készített űrlapon pályázhat minden olyan Magyarországon bejegyzett jogi személy, jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, egyéni vállalkozó, őstermelő, aki, illetve amely:

- több éves (minimum 3 éves) vállalkozói tevékenységét éves mérleggel és adóbevallással tudja igazolni,
- a pályázatban kért visszatérítendő kamatmentes támogatás 20%-át kitevő

saját erővel (nem csak készpénzzel) rendelkezik, vagy egyéb forrásból (Munkaügyi Központ, Országos Foglalkoztatási Közalapítvány, gazdahitel-program, a FVM-től vagy a Gazdasági Minisztériumtól kapott támogatás, Vállalkozásfejlesztési Alapítvány és Területfejlesztési Tanács stb.) származó támogatást nyert,

- a pályázathoz olyan üzleti tervet tud bemutatni, amely hitelt érdemlően tájékoztat a tervezett fejlesztés megalapozottságáról, az elérhető gazdasági eredményről és a futamidő alatti visszafizetés biztonságáról,
- az igényelt támogatás összegének értékében megfelelő fedezetet tud biztosítani (csak tehermentes ingatlant lehet fedezetként felajánlani, melyet 30 napnál nem régebbi, eredeti tulajdoni lap másolattal kell igazolni), az ingatlanról hivatalos értékbérlést kell küldeni,
- vállalja, hogy a támogatás visszafizetéséig együttműködik a Közalapítvánnyal, továbbá, hogy a Közalapítvány által megbízott személynek betekintést enged a vállalkozás működésébe és a kért információkat legkésőbb 15 napon belül megadja.

A kapott visszatérítendő kamatmentes támogatást a támogatási szerződés megkötésétől számított maximum 1 év türelmi idő után, maximum 5 év alatt kell – a támogatás megítélését követően megkötött szerződésben szabályzott feltételek és futamidő szerint – a támogatottnak visszatéríteni. A Közalapítvány a pályázó vállalkozásokat a döntés meghozatala előtt a helyszínen is megvizsgálja.

Nem részesülnek támogatásban a következő pályázók:

- akinek – beleértve a közös háztartásban élő családtagot is – vállalkozóként vagy valamilyen szervezet képviselőjeként a Közalapítvánnyal szemben tartozása van vagy korábbi elszámolási kötelezettségének maradéktalanul nem tett eleget,
- aki, vagy amely társaság tulajdonosa, vagy vezetője, a Közalapítvány Kuratóriumának, Felügyelő Bizottságának a

tagja, vagy a Közalapítvány Irodájának a munkatársa, illetve azok közeli hozzátartozója (Polgári Törvénykönyv szerint),

- akinek vagy amely vállalkozásnak köztartozása van,
- aki, vagy amely vállalkozás ellen csődeljárás felszámolási eljárás vagy büntetőeljárás folyik,
- akinek vagy amely vállalkozásnak a pályázata sertéstartásra irányul (a Közalapítvány a gyakran és kiszámíthatatlan változó piaci körülmények miatt sertéstartásra nem ösztönzi a pályázókat).

A pályázat benyújtási határideje: 2004. március 31.

A pályázatokat postán, egy példányban kell a Közalapítvány részére elküldeni. Pályázni kizárólag a Közalapítvány által készített pályázati űrlappal lehet, mely a Közalapítvány Irodájának közreműködésével 2004. február 2. után személyesen, vagy felbélyegzett válaszböríték ellenében beszerezhető, vagy letölthető a Közalapítvány honlapjáról (www.macika.hu).

Kérjük, a borítékra írják rá: „kísérleti vállalkozói pályázat”.

Hiányos pályázat esetében – az Iroda értesítését követően – maximum egyszeri hiánypótlásra van lehetőség.

A benyújtási határidőn túl érkezett pályázatokkal az iroda nem foglalkozik. Az esetleges hiánypótlásra adott határidőt követően még mindig hiányos pályázatok érvénytelenek! A Közalapítvány azokat nem őrzi meg, és nem küldi vissza.

A benyújtott pályázatok elbírálására legkésőbb 2004. július 31-ig sor kerül.

**Címünk:
Magyarországi Cigányokért
Közalapítvány
1091 Budapest, Üllői út 47-49.
Tel: 455-9030
Fax: 455-9038
Internet: www.macika.hu**

Szécsi Magda:

A sziget

(szerelmes mese nagyobbaknak: fel a toronyba, ahol közel vannak a csillagok...)

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy sziget. Ez egy olyan zárt, csodaszép és távoli sziget volt, ami ott lakik minden ember lelkében. Ezen a különös szigeten élt egy csúnyácska, szótlán cigánylány, aki tele ültette lelke szigetét a világ legcsodálatosabb virágaival: a hű barátság ibolyáival, az örök szerelem vérpiros tulipánjaival, a megértés sárga rózsaival, az álom gölyahíreivel, a bátorság büszke kardvirágaival, a tudás liliomaival, a hit illatos orgonáival, a tisztaság fehér jázminjaival, az őszinteség kék nefelejceivel, és a titokzatos vágy tátikáival.

A cigánylány, akit Dzsendzsinek hívtak, nap mint nap elmenekült virágos szigetére a világ döbbenetes szörnyűségei elől, amin nem tudott segíteni csak azzal, hogy ő meg akart maradni jónak! Szigetén szépnek és igaznak érezte magát. Lelkesen gondozta, vigyázta virágait és senkit sem engedett be titkos kertjébe, gondolatai, vágyai szigetére. Magányos volt, mert kint a világban rútnak látta arcát, kérdéseire választ nem kapott: talán azért, mert a szavak nehezen születtek meg ajkán. Érteni sem értették, s voltak, akik bolondnak nézték. Pedig szíve tele volt szebbnél szebb érzésekkel, gondolatokkal, kíváncsisággal. De az emberek csak a láthatót, a kézzel foghatót becsülik, pedig minden ami igaz érték az láthatatlan: az nem az aranyban, nem a külsőben, nem a hazug, kimondott szavakban található, hanem a lélekben.

A cigánylány így csak a virágaival beszélgetett. Ők soha nem nevettek rajta. S ha bánatos volt, leveleikkel letörölték könnyeit.

– Szeretnék boldog lenni... – súgta egy nap a tulipánnak.

– A boldogság passzív önzés... A lét lényege, hogy ne magadat, másokat tégy boldoggá, hogy boldog lehess – válaszolta a tulipán.

– Igen... Igen... – mosolyodott el a cigánylány, de lelke zokogott a kétségbeeséstől, mert nem tudta hogyan kell boldognak lenni, így azt sem tudta, hogyan tegyen boldoggá másokat.

– Szeretném megállítani, vagy visszafordítani az időt, hogy újra kezdhsek mindent! – hajolt a tátikához reménykedve Dzsendzsi.

– Ó istenem! – kiáltott fel a tátika meglepetten. Majd rövid gondolkodás után így szólt. – Az időnek nincs kezdete és vége, csupán valahogyan számítjuk a kezdetet és a véget. Nem reménytelen amire vágysz! Újra kezdhetsz mindent, ha akarod, csak jelöld ki te magad a kezdetet. Soha nem késő újra kezdeni a saját idő szerint – válaszolta a tátika.

– Egyedül vagyok! Ettől vagyok ember? Vagy mitől vagyok ember? – faggatta az ibolyát.

– Ó, sok mindentől ember vagy, de legfőképpen attól, hogy ha nem is élhetsz addig, amíg akarnál, de megsemmisítheted az életed, amikor te akarod...

– Élni akarok! – kiáltott fel a cigánylány.

– Él! De tudd, hogy félig ura vagy életnek-halálnak. Ezért fél-isten minden ember! A virágok és az állatok nem dönthetnek a halálukról – mondta az ibolya.

– Élni akarok, szeretni akarok, boldog akarok lenni! – zokogta Dzsendzsi és elhatározta, hogy összegyűjti minden bátorságát és azt a fekete szemű cigányfiút, aki jól ismeri a csillagok magányosságát, és a csendet, aki szépnak, ékkőnek látta őt és világosságnak nevezte, beengedi a szigetre, beengedi lelke virágos

kertjébe, hogy együtt teremtsenek soha nem látott különös növényeket. Így is lett. És a sziget megtelt nevetéssel, boldogsággal, csennel és könnyel. De bármennyi öröm, fájdalom, illúzió és keserűség is virágozott ki ebben a szerelemben, tökéletes és jó volt, mert megismerhették a lélek kínzásának és kínoztatásának olyan mélységét is, amiről eddig sejtelmük sem volt. Valóság lett, hogy mind a ketten kiszabadultak magányuk poklából. Egymáshoz tartoztak. Egyikük sem volt már magányosan bolyongó lélek. S a sziget, az ő szigetük úgy illatozik virágaiktól, hogy érezni fogják örökkön örökké, túl az időn s túl a halálán is...

L. D. Horoszkóp

2004. március

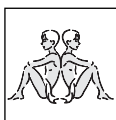
KOS (III. 21.–IV. 20.) –

Számítson hidegvérre és kérjen nyugodtan bér-emelést a főnökétől. Ké-
vés az esélye az eluta-
sításra. Egy fontos háztartási gépe
elromlik, mert elfelejtette, hogy ő is
ember... Szerelmi élete dettó, mint a
„gépe”...

BIKA (IV. 21.–V. 20.) –

Ha veszi a bátorságot, hogy
felizgasson embereket, ak-
kor ahhoz is legyen bátor-
sága, hogy kielégítse őket...
Szellemileg...! Ha fél a meg nem értett-
ségtől, akkor minek beszélni annyit?
Vegyen már levegőt! Vagy egy biciklit,
miután tükörbe nézett...

IKREK (V. 21.–VI. 21.)

– Ez a hónap felébreszti
szunnyadó libidóját és per-
zselő időszakot fog átélni!
Elbűvölőbb és jókedvűbb
lesz, mint amilyen általában lenni
szokott. Ez a jóhangulat nem kerüli el
környezete figyelmét és a partnere sem
akar mást, mint kedvére tenni. Családi
élete előtérbe kerül, de kizárólag jobb
lesz...

RÁK (VI. 22.–VII. 22.)

– A boldogság gyakran
logikátlan, jól fontolja meg
cselekedeteit! Kedve
támad mindent újraren-
dezni maga körül, és olyan ered-
ményeket érhet el, ami még önmagát is
meglepi. Most már nemcsak arról van
szó, hogy egyszerűen kis kezde-
ményezéseket tesz, hanem arról, hogy
teljesen megváltoztatja szakmai hely-
zetét. A bolygók állása lehetővé teszi,
hogy áthelyezését vagy tevékenységi
területének gyökeres megváltozását
remélje.

OROSZLÁN (VII. 23.–VIII. 23.) –

Jó
időszak tekintélyének meg-
szilárdítására egy csoport
élén. Használja ki ezt a kis
időt arra, hogy csírájában fojtson el min-
den vitát. Gyorsan cselekedjen mert ez a
különös erő rövid életű lesz, és bár
sokakra hat, partnere ez alól kivétel! Ami
nem is baj, hiszen családi életében
tombol a harmónia... Vagy, nem?

SZÜZ (VIII. 24.–IX. 23.) –

Mivel eredendően
félénk, mint mindenki ebben
a jegyben, ritkán teszi meg
az első lépést a szerelem-
ben. Ebben az időszakban a Mars le-
hetővé teszi, hogy megvalósítsa legtitko-
sabb vágyait. Most az egyszer használja
fel a „Vörös Bolygó” által erősített bá-
torságot, hogy legyőzze gátlásait. Merjen
kezdemenyezni és haladjon gyorsabban!
Meglátja, nem lesz mit megbánnia. A
kapcsolatban élő Szűz jegyűek ne pró-
bálkozzanak, mert elveszíthetnek min-
dent, még önmagukat is. Bár, ha meggon-
doljuk...

MÉRLEG (IX. 24.–X. 23.) –

Ne hagyja, hogy
érzelmei irányítsák üzleti
lépéseit. Ha bosszúhadjára-
tot indít valaki ellen, akkor
az egész karrierjét kockára teszi, mert
felesleges olyan emberekkel vitába száll-
nia, akiknek fogalmuk sincs a jelenlegi
pénzügyi helyzetéről és csak okosnak
akarnak tűnni mások előtt. Bika jegyű
ismerőseitől okos tanácsokat kaphat, mert
ő alaposan ellenőriz minden adatot,
mielőtt belevág egy üzletbe. Szerelmi
életében először találkozik azzal az érzés-
sel, hogy talán lekészt, elszaladt az idő...

SKORPIÓ (X. 24.–XI. 22.) –

Ne hagyja, hogy
egy elméleti vita miatt
megromoljon kapcsolata
egy Oroszlán jegyű üzlet-
társával, mert egymásra vannak utalva,
külön-külön sokkal nehezebben érnék
el a céljaikat. Ezzel az elméleti vitával
kapcsolatban személyes ügygel is kell
foglalkoznia, melyben több családtagja
is érdekelt, hiszen üzlettársa egyben a
kedvese is... Egészségi állapota
rémületet kelthet egy lelkiismeretes
orvosban! Keresse fel!

NYILAS (XI. 23.–XII. 21.) –

Ebben a periódusban
egyaránt lesz része kelle-
mes és kellemetlen meg-
lepetésben, ezért jobb, ha
mindenre felkészül. Egy barátja meg-
hökkenő üzleti ötlettel áll elő. Adjon neki
egy lázcsillapítót, beszéljen vele lassan,
türelmesen és ne találkozzon vele többet!
Hónap közepén csodálatos napokat tölt-
het el szerelmével, amit beárnyékolhat
egy gyermek hirtelen megbetegedése,
vagy balesete, ráadásul egy rokon halál-
híre is utolérheti...

BAK (XII. 22.–I. 20.) –

Hónap közepén sok időt
tölthet szerelmével, akivel
egyre jobban megnyílnak
egymásnak, és ettől egy-
re komolyabb és őszintébb a kapcsola-
tuk. Súlyos betegség várható a
családban, Ön ezt meg is álmódta,
mégis váratlanul éri, ráadásul kol-
légájáról is rossz hírek érkeznek. Nem
vigasz talán, de igaz, hogy most jól áll
anyagilag, úgyhogy ne verje fogához a
garast.

VÍZÖNTŐ (I. 21.–II. 19.) –

Úgy határoz, hogy
elvonul egy kicsit és a hát-
térből szemléli az esemé-
nyeket, hogy gyorsabban
lecsaphasson a lehetőségekre. Életé-
ben nem először dönt így és még mindig
jól járt, most sem fog ez másképp törté-
nni. Szexuális életében viszont csak
akkor remélhet javulást, ha kikéri szak-
ember véleményét...

HALAK (II. 20.–III. 20.) –

Kíváncsiságával
elronthatja kapcsolatát ba-
rátjával. Próbáljon meg
tapintatos lenni és ne
erőltesse azt a kérdést, amire nem akar
válaszolni. Feszült a hangulat a munka-
helyén és emiatt nehezebben érheti el
céljait, mint máskor. Jobb, ha most
meghúzza magát egy időre. Figyeljen
oda az évfordulókra, különben
megfeledkezhet egy fontos dátumról.
Látja mi nem felejtjük el az Ön szüli-
napját. A Lungo Drom sok boldogságot
kíván minden Halak jegyű olvasójának!
A március 6-án születetteknek pedig
jószívvel ajánljuk a fogyókúra el-
kezdését, egészségük érdekében...

Az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány kiadásában megjelent alábbi kötetek szerkesztőségünk címén megrendelhetőek!
(Szolnok, Pf.: 77 5001)

Farkas Kálmán:	<i>Elnémult hegedűk</i>	300,- Ft
Szécsi Magda:	<i>Fekete fények</i>	1300,- Ft
Farkas Kálmán:	<i>Mosoly és párbeszéd</i>	500,- Ft
	<i>Gordonni ceruzarajzok</i>	500,- Ft

ÚJ KÖTETEK: Ficz Mária: *TÖREDÉKEK* 1000,- Ft
Farkas Kálmán: *Ember a viharban* 1500,- Ft
Bokszi és Tulpica: *Cigány népmesék* 2000,- Ft

Felhívás

Bulit, partit, kisebb-nagyobb zenés rendezvényt, jótékonysági estet szervez és nem tudja melyik előadó művészt hívja meg, mert az anyagi lehetőségei szűkösek?

A megoldás **ROMA KOKTÉL SHOW!**

A Roma Kóktél Show várja csinos, fiatal, táncolni, énekelni vágyó tehetséges lányok és fiúk jelentkezését 18–22 éves korig. Csoda gyerekek, itt a lehetőség! Tehetségesen játszol valamilyen hangszeren, kitűnően táncolsz vagy énekelsz és még nem múltál el 8 éves? **Jelentkezz a Roma Kóktél Show-nál.**

Természetesen a Show várja azon vállalkozó, segítőkész emberek jelentkezését is, akik támogatni, segíteni tudnák a Show működését.

Érdeklődni a következő telefonszámon lehet:
Babai János, 06-20/337-0896

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot

..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

Előfizetési díj
egy évre: 1680,- Ft,
fél évre: 840,- Ft,
negyedévre: 420,- Ft

A megrendelőlapot és az előfizetési díját a szerkesztőség címére kérjük eljuttatni:

5001 Szolnok, Pf.: 77

Telefon:

(06) 56/513-592, 513-953, 513-954

Előfizethető rózsaszínű postai utalványon.

Megjelenés előtt

Nyári Gyula fotóalbuma,
amely a roma értékeket mutatja be
136 színes oldalon,
“az aluljárótól a Zeneakadémiáig”.
A könyv bevezetőjét Ferge Zsuzsa
és Choli Daróczi József írta.

A könyv ára: 5690,- Ft

Megrendelhető a Quint Kft. postacímén:

9400 Sopron, Wesselényi u. 15.

Faxon: 99/ 506-779

E-mailben: quint@quint.hu